

„LĂSAȚI COPIII SĂ VINĂ LA MINĂ”

(Mt. 19, 14)

Ne aflăm în pragul unui nou an școlar. Fapt obișnuit la noi și în toată lumea. Cu toate acestea, în fiecare familie, în fiecare comunitate umană există o preocupare aparte pentru acest eveniment. Legea firii și Legea divină ne determină să punem mai presus de orice altă grijă a vieții, interesul pentru buna creștere, temeinica pregătire profesională și sănătate trupească și sufletească a tinerelor vlăstare.

Din nefericire, lumea în care trăim nu oferă întotdeauna protecție și șanse optime pentru generația care este cea mai vulnerabilă în fața abuzurilor și pericolelor de tot felul. Din contră nenumărate capcane și amenințări copleșesc faptele fragile ale multor copii și tineri din vremea noastră.

Ne gândim, de pildă, la zonele de conflict din diferite părți ale lumii unde mor cu sutele copii nevinoși. Drama școlărilor de la Beslan — Osetia, pentru care basina zi de școală a fost și ultima a vieții lor, a zguduit lumea. De asemenea, luni de zile s-a aflat în centrul atenției și situația disperată a elevilor din școlile cu limba de predare română din Transnistria. Ca să nu mai spunem de bolile, mizeria și sărăcia care afectează milioane și milioane de copii din prea multe regiuni ale pământului.

Reflectăm și la ceea ce se întâmplă în țara noastră nu se poate să rămânem indiferenți la situații cum sunt cele ale copiilor străzii, ale celor care consumă droguri, ale celor care cad victime unor adulți inrobiți de patimi, ale inelor care devin delinvenți și abandonează școala.

Violența propagată zilnic prin mijloacele audio-vizuale

afectează într-o asemenea măsură, mai ales generația tânără, cum nici nu ne putem imagina. Până când vom rămâne indiferenți la toate acestea?

Dacă ne bucurăm de copiii și tinerii care înregistrează performanțe la competiții naționale și internaționale și de cei care se realizează profesional, și care sunt cei mai mulți, nu este îngăduit să ignorăm nici minoritatea celor defavorizați, abuzati, handicapați, porniți pe căi greșite.

Să ne aducem aminte de cele două frumoase pilde rostite de Mântuitorul: pilda cu oaia răstăcută și pilda cu drahma pierdută (Lc. 15, 1—10). Ni se spune că „s-a intrat un caz și în altul „s-a făcut bucurie mai mare” pentru oia și drahma regăsite, decât pentru toate celelalte oi și drahme pe care stăpânii lor le aveau. Dorim să asociem acestei dezlegări a pildelor un alt text scripturistic care spune că: „Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința măntuirii să vină” (1 Tim. 2, 4). În această comunitate umană desemnată prin pronumele „toți”, Dumnezeu îi are în vedere prioritar pe copii și pe tineri, pentru că „a unora ca acestora este împărăția cerurilor”. Prin definiție, copilăria și tinerețea înseamnă puritate și deschidere spre tot ceea ce înseamnă adevăr, bine și frumos.

Bunul Dumnezeu să reverse harurile Sale cele bogate peste toți școlarii, tinerii și dascălii lor, pentru a le lumina mintea, curăți simțirea și întărirea voinței, spre împlinirea voinței Sale sfinte și pentru însușirea învățurii celei folositoare.

† ANTONIE

Mitropolitul Ardealului

Biserica Ortodoxă Română împărtășește doliul Bisericii Alexandriei Egiptului

Sâmbătă, 11 septembrie a.c., și-a pierdut viața într-un tragic accident de elicopter, Sanctitatea Sa Petros al VII-lea, papă și patriarh al Alexandriei și al întregii Africi.

Aflat într-o vizită oficială în Grecia, cu o delegație de ierarhi și clerici ai Patriarhiei Alexandriei, S. Sa s-a imbarcat la bordul unui elicopter Chinook — considerat printre cele mai sigure aparate de zbor din lume — și s-a îndreptat din Atena spre Muntele Athos unde avea programată o vizită oficială — prima în calitate de patriarh — și o Sf. Liturghie solemnă la Mănăstirea Vatopedi de sărbătoarea „Brăului Maicii Domnului” — pe stil vechi.

La aproape o oră și jumătate de la plecarea din Atena, elicopterul în care se afla delegația a dispărut de pe radarele turnului de observație. Îndată au fost trimise în zonă două avioane militare. Elicopterul și trei nave de război care au descoperit la aproximativ 30 de km de capitala Muntelui Athos — Kareas — resturile elicopterului căzut în apele Mării Egee. Au fost recuperate atunci șapte cadavre dintre care

(Continuare în pag. a 7-a)

† VISARION RĂȘINĂREANU

Episcop-vicar
Sibiu

Cuvânt de binecuvântare adresat fineretului studios de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist cu prilejul deschiderii noului an școlar 2004—2005

Iubiți elevi,

Activitatea noastră cotidiană este marcată, în desfășurarea ei, de unele momente ce fixează anumite perioade de activități distincte și bine conturate sau de evenimente, colective ori individuale, cum ar fi sărbătorile religioase, cele naționale, precum și diferite aniversări ce constituie popasuri duhovnicești sau de reflecție și, în același timp, un moment decizional în a începe sau a continua o activitate sau un drum ales, cu un nou elan și cu speranța unor rezultate și mai bune.

Un asemenea moment, de periodizare, sărbătoresc și decizional asemeni începutului unui nou an școlar care, an de an se repetă și după cum se știe, este într-adevăr un eveniment deosebit cu o anumită festivitate. Pentru unii acest moment este un început marcat de multe întrebări legate de tainele cunoașterii, pentru alții este o continuare în năzuințele de mai mult și de mai bine pe aceeași cale. Din aceste considerente, evenimentul începutului unui nou an școlar este trăit cu mare intensitate de tineretul școlar, de părinții și educatorii lor, practic de întreaga societate care, prin toți acești factori urmărește să asigure viitorul lor și al țării, prin formarea tineretului pentru muncă și viață.

Intr-adevăr, procesul de instruire, educare și formare a omului, învățământul în general, constituie o preocupare prioritară în viața noastră, având în vedere că după „pâinea noastră cea de toate zilele”, învățătura este o a doua hrană, spirituală, fără de care nu am putea fi ceea ce suntem, oameni de înaltă conștiință, cu rosturi și responsabilități în viața personală și în societate.

Din această perspectivă, toată această lucrare este, pe drept cuvânt, o prioritate națională și trebuie privită ca atare atât de factorii responsabili decizionali, cât și de cei prinși în acest angrenaj: părinți, societatea civilă, care, fiecare, pe măsură atribuțiilor să-și aducă contribuția materială și morală la împlinirea idealului de desăvârșire a omului prin educație, încât să răspundem chemării și îndemnului Mântuitorului Iisus Hristos: „fiți voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc, desăvârșit este!” (Matei 5, 48).

Iubiți elevi,

Voi cei care, acum, la o vârstă fragedă, începeți școala sau cei care o continuați în derularea normală a anilor de studii, urmați acest îndemn al Mântuitorului, care vă asigură atât împlinirea unor idealuri în viața individuală și colectivă în societate, cât și nădejdea că prin lucrarea cea bună din această lume veți dobândi și fericirea vieții veșnice.

Aveți îndrumători mulți și distinși care știu ce vă trebuie și cum să vă ajute în munca de înnoieră a spiritului. Părinții voștri îmbină grija creșterii cu cea a formării voastre, școala, prin dascălii și educatorii ei, vă călăuzește pe căile cunoașterii, Biserica vă îndrumă, prin ora de Religie și sfin-

te slujbe, la o viață ordonată și curată iar toți, laolaltă, se străduiesc ca voi să creșteți și să vă îmbogățiți sufletește așa cum și pruncul Iisus sporea „cu înțelepciunea și cu vârsta, și cu harul la Dumnezeu și la oameni” (Luca 2, 52).

Luați aminte la toată această lucrare a celor ce vă înconjoară cu dragoste, urmați pilda și fapta cea bună, stăruți în deslușirea tainelor cărții și a învățurii Sfințelor Scripturi pentru ca prin tot ce veți învăța să vă ridicați mintea la cele înalte „ca să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât ei să vadă faptele voastre cele bune și să-L slăvească pe Tatăl vostru cel din ceruri” (Matei 5, 16).

Nu uitați să răsplățiți prin munca, știința și strădaniile voastre așteptările celor ce vă poartă de grijă și vă înconjoară cu căldură ca, după cuvântul Sfintei Scripturi, ascultându-vă și cinstindu-vă părinții, „să vă fie vouă bine și să trăiți mulți ani pe pământ” (Conf. Ieșire 20, 12).

Respectați pe educatorii voștri care, în anii de școală, vă sunt adevărați părinți sufletești și vă împărtășesc cu dăruire din știința lor și din lumina cărții, ca să puteți înțelege viața în toate aspectele ei.

Luați aminte și la trebuințele sufletești prin îndemnul vostru al părinților Bisericii de azi și de odinioară, reținând că, unii dintre ei, Sfinții Vasile, Grigorie și Ioan, numiți „mari dascăli ai lumii și ierarhi”, au ajuns să fie recunoscuți ca pisciri ale înțelepciunii și modele de urmat, tocmai pentru că nu cunoșteau altă cale decât cea a Școlii și a Bisericii.

Ei au știut să aleagă din cărți și din știința vremii ceea ce era esențial pentru desăvârșirea lor ca oameni de cultură, de etică și de viață aleasă, bine plăcută lui Dumnezeu, după povața Sfântului Vasile care recomanda tinerilor să urmeze pilda albinelor care: „nu se duc fără nici o alegere la toate florile și nici nu încearcă să aducă tot ce găsesc în florile pe care se așează, ci doar iau cât le trebuie pentru lucrul lor” (Sfântul Vasile cel Mare, Omilia a XXII-a către tineri, P.S.B., vol. 17).

Cu o asemenea zestre, de știință și înțelepciune, de pricepere și purtare aleasă, veți putea înțelege viața cu toate cele ce ea le are, mai bune sau mai rele și veți ști să alegeți între bine și rău, în special să vă feriți de multele capcane, răutăți și pericole care, din nefericire, există în lume. Cu aceste îndemnuri și cu nădejdea că gândul cel bun vă va însoți în activitatea școlară,

Vă binecuvântează și rog pe Bunul Dumnezeu să vă dăruiească sănătate și putere de muncă, dar mai ales credință statornică în bunătatea și în dreptatea Sa și în munca voastră; să vă întărească nădejdea în rezultat frumose, obținute prin strădaniile voastre și să sporească dragostea dintre voi și față de toți binefăcătorii și semenii voștri.

Al vostru de tot binele doritor și către Domnul fierbinte rugător,

† TEOCTIST

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Biblia de la Blaj — 1795. Ediție jubiliară. Roma, 2000

În 1995 s-au împlinit 200 de ani de când a apărut, la Blaj, cea de a doua ediție a Bibliei, în limba română, la un interval de 107 ani, după ce, în 1688, rodise pentru prima dată „in pom românesc”, la București, cu vântul lui Dumnezeu, în integralitatea cuprinsului său revelat.

Cu prilejul sărbătoririi, în anul 2000, al celui de al doilea mileniu de la Nașterea cea după trup a Mântuitorului Hristos, a fost reeditată, la Roma, cu sprijinul direct al Papei Ioan Paul al II-lea, în text translătit, aceeași Biblie, cu traducerea careia s-au ostentat episcopul unit Petru Paul Aron, învățatul Samuil Micu Clain „de la Mănăstirea Sfânta Troiță de la Blaj” și Ioan Bob, episcopul unit de la Făgăraș, ajutați de un grup de colaboratori.

Avem de-a face cu un volum masiv de 2627 de pagini, în greutate de 6,500 kg. Am menționat acest detaliu pentru că rar se mai întâmplă să mai apară în peisajul

publicistic cărți de asemenea dimensiuni.

Este potrivit să reamintim acum că și prima traducere a Bibliei în limba română, în 1688, s-a bucurat de o ediție jubiliară, în 1988, ediție patronată de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist. Același lucru s-a petrecut și cu Noul Testament al lui Simion Ștefan (1648), episcopul de pioasă memorie Emilian al Albei Iulii inițiind de asemenea o ediție jubiliară, tot în 1988, eu prilejul împlinirii a 340 de ani de la apariție.

Revenind la actuala reeditare a Bibliei blăjene, dorim să arătăm că s-a făcut cu binecuvântarea I.P.S. Lucian Mureșan, mitropolitul Bisericii Unite, de la Blaj, sub patronajul P.S. Virgil Bercea, episcopul Eparhiei Române Unite din Oradea și sub egida științifică a Academiei Române — Institutul de Istorie din Cluj-Napoca.

În Precuvântare, I.P.S. Lucian ține să precizeze că „Biblia de la Blaj, din 1795, a

prelucrat, cu respectuoasă fermitate, făcând mai vechii Biblii, tipărită la București, în 1688” (p. 7). De asemenea, mai afirmă I.P.S. Sa cum că „Biblia lui Samuil Micu a devenit instantaneu Biblia națională a tuturor românilor, indiferent de confesiune”.

Intr-adevăr, așa a fost socotită ca făcând parte din lungul șir al edițiilor românești ale Bibliei, șir care până în prezent a fost marcat de următoarele date memorabile: 1688 (Biblia de la București sau a lui Șerban Cantacuzino), 1795 (Biblia de la Blaj, a Bisericii Unite cu Roma), 1819 (Biblia de la Petersburg, tipărită de o societate biblică ru-sească), 1854 (Biblia episcopului Filotei, de la Buzău), 1858 (Biblia mitropolitului Șaguna de la Sibiu, prima Biblie ilustrată), 1873 (prima ediție a Societății Biblice Britanice, care a apărut la Budapesta), 1914 (prima ediție sinodală, de la București), 1936 (Biblia apărută la București, sub patronajul pri-

mului patriarh al României, Miron Cristea, fiind tradusă de Gala Galaction și profesorul Vasile Radu), 1936 (a doua ediție ilustrată a Bibliei, tradusă și tipărită la Mănăstirea Neamț, de către episcopul Nicodim Munteanu de la Huși), 1938 (a doua ediție a Bibliei din 1936), 1944 (Biblia de la București, tipărită de către Nicodim Munteanu devenit patriarh al României), 1963 (Biblia de la București, tipărită cu binecuvântarea patriarhului Justinian), 1975 (a doua ediție, tot la București, a aceleiași patriarh), 1982 (ediția patriarhului

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof.

DUMITRU ABRUDAN

1. În foaia de titlu a Bibliei găsim menționat ca loc al apariției: Roma, iar la pagina 2619, unde este menționat colectivul redactional se precizează că: „Lucrarea a fost executată în cadrul Editurii „Napoca Star”, din Cluj.

(Urmare din pag. 1)

Justin, de la București), 1988 (ediția jubiliară a Bibliei de la 1688, tipărită, la București, sub patronajul P.F. Patriarh Teotist), 1988 (o ediție obișnuită a Bibliei, tipărită la București sub același patronaj al P.F. Patriarh Teotist), 2001 (Ediția Bartolomeu Anania, declarată ediție jubiliară a Sf. Sinod, București).

Tot în preambulul noii reeditări a Bibliei se află un text foarte dens și de nivel cu adevărat academic semnat, din partea Institutului de Istorie al Academiei Române, filiala Cluj Napoca, de către academicianul Camil Mureșan. Textul se intitulă sugestiv: „Cartea Cărților” și prezintă o sinteză istorică a etapelor alcătuirii acestui corpus de scrieri revelate, care se numește Biblia sau Scriptura. Găsim, de asemenea, referiri la limbile originare în care au fost scrise cărțile Vechiului și Noului Testament (Limba ebraică și Limba greacă), precum și la cele mai vechi traduceri ale textului sacru, precum Septuaginta (traducerea Vechiului Testament din ebraică în greacă, traducere operată la Alexandria Egiptului în secolele III, II, I. d. Hr.), Vulgata (traducerea latină a Bibliei ebraice, datorată Fericitului Ieronim — sec. V, d. Hr.). Surprinzător că nu se face amintire și de Itala, care este prima traducere în latină a Bibliei, după Septuaginta, în sec. II, d. Hr.

Nu sunt ignorate, în schimb, traduceri timpurii în limbile popoarelor europene, care au îmbrățișat creștinismul, precum traducerea gotică a lui Wulfila (sec. IV), traducerea slavonă a fraților Chiril și Metodiu (sec. IX), apoi traduceri în franceză (sec. XIII), spaniolă (sec. XIV), germană, poloneză, italiană, maghiară, etc. (sec. XVI). Foarte importante sunt scotite traduceri ale lui Wycliff, în engleză (sec. XIV) și a lui Luther, în germană (sec. XVI).

Ar mai fi de amintit, desigur și traduceri foarte vechi din Răsărit, precum „Peschitto”, prima traducere siriacă, din sec. II d. Hr., ca și traducerea armeană făcută de învățatul Mesrob, în sec. V d. Hr.

Cum era de așteptat, un spațiu larg a fost acordat traducerilor românești, parțiale și integrale, ale Bibliei. Referitor la Noul Testament de la Bălgrad (Alba Iulia), din 1648, de pildă, autorul afirmă că „reprezintă cea mai valoroasă tipăritură biblică în limba română”, nu atât pentru textul în sine al traducerii, cât mai ales pentru predoslovie mitropolitului Simion Ștefan, care este socotită *intâiul eseu lingvistic*, ce pune problema neologismelor, a creării unei limbi unitare, care să fie înțeleasă de toți. Noi am adăuga că ediția Noului Testament de la Bălgrad este importantă, în primul rând, pentru textul biblic, în sine, care reprezintă prima ofertă hărăzită românilor de a gusta din izvorul viu făcător al Sfințelor Evanghelii și al celorlalte scrieri neotestamentare.

Și apariția Bibliei de la 1688 este decretată drept cel mai mare eveniment din istoria traducerilor românești de până atunci.

Ultima parte a materialului este rezervată Bibliei de la Blaj din 1795 și evident, traducerilor acesteia. Meritul mare în pregătirea și tipărirea acestei traduceri

este atribuit „Școlii Ardelene”, „care a năzuit să elibereze limba română... de caftanul greoi și învechit al slavonismului, și să o aducă mai aproape de eleganța rezonanțelor ei originare, latine” (p. 11).

Referindu-se direct la Biblie, autorul afirmă că aceasta „a fost o tipăritură mai puțin artistică decât cea de la 1688 dar într-o expresie mai corectă, în sensul de mai apropiată de original și — cu deosebire — mai românească decât oricare din realizările anterioare”.

Succint, se fac referiri și la Bibliile care au succedat Bibliei de la Blaj, și în special autorul evidențiază traducerea din 1938 (ne întrebăm de ce nu cea din 1936) care a fost tradusă din ebraică și în care „s-au întâlnit erudiția unui orientalist și teolog ca Vasile Radu, cu măiestria vechii limbi românești, de sub pana lui Gala Galaction” (p. 12).

Un lucru important de reținut este acela că reeditarea Bibliei de la Blaj nu vrea să fie socotită un fapt cu totul și cu totul deosebit, ci doar „să omagieze un moment memorabil din istoria literaturii religioase în limba română” (p. 12). Este vorba evident de o apreciere pertinentă și echilibrată, care estompează puțin o afirmație din Precuvântarea din fruntea Bibliei, cum că „opera blăjeană, recte Biblia de la 1795, este cea mai importantă carte apărută vreodată în cultura noastră” (p. 7). Vorbind în general despre Biblie, care a fost tradusă și în limba română, putem afirma că, este într-adevăr „cea mai importantă carte apărută vreodată în cultura noastră”, dar a singulariza o traducere a ei (doar una dintre cele câteva zeci) și a o declara pe aceea că „cea mai importantă carte apărută vreodată”, este desigur exagerat.

Samuil Micu Clain însuși, care referindu-se critic la Biblia de la 1688 spunea că „acea talmăcire acei Biblii mai pre multe locuri neplăcută urechilor auzitorilor easte și foarte cu anevoie de înțeles, ba pre alte locuri tocmă fără de înțeles easte, care lucru de mare pagubă sufletească era neamului și beserăriei românilor” (p. 17), totuși recunoaște că și în Biblia la care a ostenit s-ar putea întâmpla ca în unele locuri să pară întunecat graiul. „Întunecarea” aceasta vine de acolo că „este foarte cu anevoie a talmăci de pre o limbă, pre altă limbă”, fiecare limbă având „ai săi, osibiți idiotisimi”.

După ultima carte a Bibliei, care este Apocalipsa, găsim în noua ediție a Bibliei blăjene câteva adaosuri, pe care le vom trece în revistă. Amintim astfel textul extins pe 67 de pagini semnat de Ioan Chindriș, editorul coordonator, care text este intitulat: „Secolele Bibliei de la Blaj”. Într-un prim capitol al acestui text, autorul tratează pe larg problema „Unirii cu Roma”, evidențind rolul cardinalului Leopold Kollonich, omul de încredere al împăratului, de la Viena, în propagarea catolicismului în Europa central-răsăriteană (p. 2339). Referitor la unirea realizată în Transilvania între 1697—1701, autorul afirmă că aceasta a reprezentat „un fenomen complex, bine articulat și reușit integral în faza incipientă”. Avantajele majore ale acestui uniației sunt apreciate a fi fost, în primul rând, de ordin cultural. Transilvania

BIBLIA DE LA BLAJ

este prezentată drept „un peisaj de o pauperitate culturală vecină cu barbaria” (p. 2340). Cauza acestor stări de lucruri nu putea fi alta decât anularea de către principii calvini ai Transilvaniei a oricărui drept pentru români, între care și dreptul la cultură. Mai era, în viziunea autorului, și o altă cauză și anume: închistarea Ortodoxiei ardeleni în „rudimente populare”. Citându-l pe un cronicar străin, catolic desigur, autorul vorbește de „cota zero” de la care s-ar fi pornit, pe linie culturală, când s-a realizat unirea. Faptul că în Ortodoxie limba de cult era slavona, autorul califică drept „boscorodeală” Liturgia pe care o oficiau preoții ortodocși. Nu o înțelegeau nici ei și nici păstoriții lor.

Referitor la cele de mai sus, ar fi de obiectat în privința expresiilor „închistare” și „boscorodeală”. Adevărul este că pentru marea majoritate a românilor transilvăneni, „închistarea” și „boscorodeală” au însemnat rezistența în fața presiunilor de catolicizare.

Devenind, la 1700, parte integrantă a Bisericii catolice, noua confesiune românească (Biserica unită, n.n.) „trebuia să realizeze un minimum grad de aliniere la standardele culturale pe care evolua catolicismul” (p. 2341). Cum conducătorii noii confesiuni se părea că nu răspund cu suficientă perspicacitate acestei cerințe de aliniere la standarde, a apărut ideea „teologului”, respectiv a unui reprezentant personal al cardinalului Kollonich, care să supravezeze tot ceea ce se făcea în direcția propagării catolicismului printre românii ortodocși din Transilvania.

Fără să vrem, reflectând la cele menționate mai sus în legătură cu standardele pe care le impunea catolicismul românilor transilvăneni, alunecăm spre ispita de a asocia acelor condiții realitățile de azi când de asemenea ni se impun anumite condiții pentru integrarea noastră europeană.

Ca o continuare logică a ideilor din primul capitol al studiului, în cel de al doilea capitol, intitulat „Pătrunderea cărților”, sunt prezentate măsurile și metodele de culturalizare a românilor uniți și în primul rând a prelaților acestora. Editarea și răspândirea cărților, școlirea viitorilor slujitori ai altarelor, susținerea și înmulțirea școlilor confesionale sunt preocupări despre care se afirmă că s-au aflat în centrul atenției Bisericii unite din Transilvania. Dacă Atanasie Anghel, primul episcop unit, coborât la această treaptă din cea de mitropolit ortodox al Transilvaniei, ar fi reușit mai greu să se ridice la nivelul standardelor cerute de noua structură bisericască la care a aderat, alți ierarhi, care l-au succedat, precum Ioan Giurgiu Patachi și Inochentie Micu Klein sunt descriși ca fiind „modelul ierarhilor de tip european, personaje luminate, stăpâne pe cunoștințele umaniste ale vremii lor” (p. 2345).

Inevitabil, autorul ajunge și la descrierea și evidențierea meritelor a ceea ce inde-

obște se numește „Școala Ardeleană” și a corifeilor acesteia. Dintre aceștia, autorul stăruie asupra personalității lui Petru Maior, creator de epocă, pe plan cultural.

Urmează capitolul „Resurse umane”, în strânsă legătură cu cel anterior. Se are în vedere aici mai ales programul de formare a slujitorilor bisericești, cu răspunderi mai înalte în ierarhie. În acest scop erau trimiși la Roma, spre a studia la Colegiul Urban de Propaganda Fide, mulți tineri români transilvăneni. Întemeiat în 1627, acest colegiu avea menirea de a pregăti misionari, ce urmau să fie trimiși în toată lumea. Studenții, primiți în acest colegiu, trebuiau să depună un jurământ prin care se obligau, ca odată întorși în locurile lor de baștină, să lucreze după puteri la promovarea catolicismului.

Și Viena a fost un centru european unde au studiat mulți tineri transilvăneni. Era renumit aici Colegiul Sfânta Barbara.

Autorul atribuie Bisericii unite un titlu de glorie din a fi deschis porțile Europei pentru tinerii transilvăneni.

Urmează două capitole foarte extinse: „Opera Liturgică” și „Teologia” în care autorul prezintă tot ceea ce s-a realizat în aceste domenii după înfăptuirea actului unirii. Am reține doar consemnarea faptului că în ce privește opera liturgică, Curtea din Viena a considerat că utilizarea de către românii transilvăneni a unor cărți de cult venite din provinciile românești de peste munți, ar fi fost o stavilă în calea catolicizării acestora și ca urmare, „prințtor-un decret din 13 nov. 1746, Maria Tereza a interzis orice import de cărți din Țara Românească și a ordonat confiscarea celor existente la credincioșii uniți” (p. 2357). Nu este greu de imaginat ce a putut însemna o astfel de măsură pentru unitatea sufletească a românilor. Pentru a nu exista motiv de import de carte românească de peste munți, în 1747 s-a înființat la Blaj o tipografie. În această tipografie va fi imprimată și Biblia de la 1795.

În privința „Teologiei” cultivate la Blaj, autorul studiului arată că prelații uniți și-au străduț să arate că „religia unită era una orientată, că tradiția nu a fost afectată prin unirea cu Roma, că principiile unirii se aflau în cele mai importante scrieri ortodoxe de cult” (p. 2367). Totuși, nu se poate face abstracție că s-au introdus în Teologie și unele puncte deosebitoare.

Penultimul capitol al studiului foarte extins al lui Ioan Chindriș se intitulă: „Biblia” și tratează toate etapele lucrării anevoioase de traducere și tipărire a „Cărții Cărților”, la 1795.

Se evidențiază faptul că prima traducere a Bibliei de la Blaj, cea care a rămas în manuscris, s-a făcut după „Vulgata” lui Ieronim (traducere care la rândul ei a fost făcută din ebraică, în latină, la Betleem, între 390—405), de către episcopul unit Petru Paul Aron. Lucru străniu, că din textul a-

cestei traduceri românești lipsește „Cântarea Cântărilor”. Absența acestei cărți s-a datorat puritanismului traducătorului care a apreciat drept profan cuprinsul acestei capodopere.

Reținem că varianta tradusă de Petru Paul Aron a pierdut totuși competiția istorică cu o altă traducere făcută de Samuil Micu Clain, care va respecta tradiția orientală și va utiliza ca text de bază Septuaginta. Această traducere este de fapt ceea ce s-a tipărit la Blaj, în 1795 și s-a reeditat acum la Roma.

Se apreciază că limba Bibliei de la Blaj este superioară celei a Bibliei de la 1688, lucru firesc, dacă ne gândim că trecuseră mai bine de o sută de ani, între apariția primei și a celei de a doua traduceri, răstimp în care limba a evoluat. Ioan Chindriș motivează superioritatea limbii Bibliei de la 1795 prin aceea că „Filologia Școlii Ardelene a făcut deja pași importanți în efortul de a regenera limba română... prin revenirea la curățenia originară latină și prin debarasarea de „barbarismii”, care au invadat-o pe parcursul secolelor” (p. 2389).

Precum am mai arătat, Samuil Micu însuși a formulat critici la adresa Bibliei de la 1688, mai ales în ce privește limba, dar mitropolitul Andrei Șaguna, în prefața Bibliei pe care el însuși a editat-o, ia apărarea traducătorilor acelei Biblii spunând că limba este ca un pom împodobit cu multe frunze, dintre care unele îngălbenesc și cad, dar în locul lor cresc altele noi. Traducătorii Bibliei de la Blaj n-au avut altceva de făcut decât să înlocuiască cuvintele care s-au învechit și au ieșit din uz, ale Bibliei din 1688 și să le înlocuiască cu altele care circulau în timpul lor. De aceea, arată Șaguna, meritul cel mai mare rămâne totuși al traducătorilor de la 1688.

Aceia au făcut marele efort al redării pentru prima dată, în limba română, a unei lucrări atât de vaste cum este Biblia. Cei care au urmat, retipărind Biblia, n-au avut altceva de făcut decât să înlocuiască cuvintele ieșite din uz cu altele noi.

Samuil Micu Clain este desemnat ca cel mai competent român să poată săvârși o astfel de lucrare. El avea nu doar pregătire teologică de înalt nivel dar și pregătire filologică. Se mai spune că el a pornit la traducerea Bibliei nu de la o platformă confesională ci de pe una națională — „El voia să dea o traducere a Bibliei pentru toți românii, ceea ce s-a și întâmplat”, (p. 2394). Unui astfel de scop corespundea numai Septuaginta, care era familiară atât ortodocșilor cât și greco-catolicilor.

Se crede că Samuil Micu a avut totuși și un colaborator în migăloasa sa trudă. Acela a fost Dimitrie Eustatievici, grec de origine, născut la Brașov. Este vorba deci de un colaborator ortodox.

Înainte de a fi tipărită Biblia lui Samuil Micu a fost verificată de episcopul Ioan Bob de la Făgăraș, ajutat de un grup de colaboratori.

Iarăși, un lucru interesant de știut este că Petru Maior, apropiat și admirator al lui Micu a încercat totuși să stopeze tipărirea traducerii acestuia, trimițând o scrisoare foarte dură la Congregația de Propaganda Fide. Motivul demersului său ar fi

fost frustrarea pe care a simțit-o Petru Maior pentru faptul că nu a fost inclus în comisia de verificare a textului biblic tradus de Samuil Micu. Vaticanul n-a ținut însă cont de reclamația lui Petru Maior și astfel, în 1795 Biblia de la Blaj a văzut lumina tiparului.

Ultima parte a studiului semnat de Ioan Chindriș se intitulă: „Posteritatea” și tratează despre rolul pe care l-a avut această traducere de la Blaj, în apariția edițiilor românești ulterioare ale Bibliei. Se face referire la edițiile 1854, de la Buzău și 1858 de la Sibiu. Ambele ediții sunt socotite tributare Bibliei de la Blaj, lucru adevărat în parte, pentru că și Biblia de la Blaj a fost tributară celei de la București.

Este însă cu dreptate să spunem că așa cum traducătorii Bibliei blăjene au fost puși în situația de a veni cu îndreptări în privința formei, adică a aducerii la zi a limbii, care, așa cum am spus, a evoluat pe parcursul celor mai bine de 100 de ani, tot așa se presupune că au fost nevoiți să procedeze și traducătorii Bibliilor editate ulterior, respectiv episcopul Filotei al Buzăului și mitropolitul Andrei Șaguna de la Sibiu. Autorul studiului, și nu numai el, îi impută lui Șaguna faptul de a nu fi pus în valoare importanța Bibliei de la Blaj, pe care ar fi folosit-o. Se utilizează expresii incriminatoare precum „furt cinic”, „furt literar”. Se recunoaște totuși că între Biblia de la Blaj și cea a lui Șaguna, de la Sibiu, sunt și unele deosebiri, dar acestea ar fi minore (p. 2405). Ne întrebăm dacă nu cumva supărarea pe Șaguna ar proveni totuși de acolo că ierarhul sibian a luat, în termeni foarte fermi, apărarea traducătorilor Bibliei de la București, criticați de către Samuil Micu Clain, mai ales în ce privește limba.

În continuarea studiului semnalat urmează rezumate din acesta, în limbile latină, italiană, franceză, engleză și germană.

Un al doilea studiu asupra Bibliei de la 1795 este semnat de Eugen Pavel și tratează mai mult probleme de ordin filologic și lingvistic, cu descrierea generală a cărții, tehnica și arta tipografică, filigranele hârtiei și în final o paralelă între Biblia de la București (1688) și Biblia de la Blaj (1795).

În privința raportului dintre aceste două ediții, autorul studiului precizează că Samuil Micu recunoaște că unul dintre izvoarele Bibliei sale a fost Biblia de la București, la care s-a raportat în permanență. Nu este vorba însă de o preluare masivă ci de o „prelucrare substanțială a traducerii anterioare” (p. 2423).

Același autor semnează și o „Notă asupra ediției”, după care avem un „Indice de concordanțe ale numelor proprii”.

În încheierea acestor considerații pe marginea reeditării Bibliei de la Blaj, dorim să evidențiem aspectul pozitiv al sporirii interesului pentru punerea în valoare a eforturilor înaintașilor de a facilita accesul românilor la cunoașterea nemijlocită și valorificarea, pe planul credinței și al trăirii, a cuprinsului Scripturilor sfinte.

Totodată, nu poate fi decât lăudabilă preocuparea de a mijloci generațiilor tinere posibilitatea de a cunoaște și prețui valori ale culturii și spiritualității noastre românești.

IN MEMORIAM

Arhiepiscopul Lucian Florea

După o scurtă suferință, luni, 30 august a.c., a trecut la cele veșnice cel ce a fost primul ierarh al reînființatei Eparhii a Tomisului, arhiepiscopul Lucian Florea.

Adormitul întru Domnul s-a născut la 3 aprilie 1922 în comuna Stremț din județul Alba, aproape de vatra monahală de la Cheile Râmețului. A intrat de tânăr în monahism, fiind tuns întru monah în anul 1950 la Mănăstirea Sihăstrul din județul Vrancea. În același an a fost hirotonit diacon iar după opt ani a fost hirotonit întru ieromonah.

A urmat cursurile seminarului monahal de la Mănăstirea Neamț (1948—1953), ale Institutului Teologic din București (1955—1956) și ale Academiei Duhovnicești din Zagorsk-Moscova (1956—1960). A fost numit profesor la Seminarul Teologic din București în perioada 1960—1963, când a continuat și cursurile de doctorat în teologie la Institutul din București.

În anul 1963 a fost numit de către patriarhul Justinian ca Superior al Așezămintelor românești din Ierusalim și reprezentant al Bisericii noastre la Locurile Sfinte. Aici a desfășurat o activitate meritorie fiind hirotonit întru arhimandrit de către patriarhul Benedict al Ierusalimului.

În anul 1974 Sf. Sinod l-a ales ca episcop vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală și Occidentală cu sediul la Paris, cu titlul de „Făgărășanul”. Și aici a depus o muncă susținută concretizată în înființarea de

noi parohii, în vizite pastorale și contacte ecumenice și culturale. În septembrie 1980 a fost ales ca episcop vicar al Arhiepiscopiei Sibiului la recomandarea mitropolitului Nicolae Mladin. La Sibiu, vlădica Lucian a lucrat cu sârg în ogorul Domnului, cercetând parohiile eparhiei, slujind și aducându-și o contribuție de seamă la bunul mers al vieții bisericești. A fost vreme de 3 ani colaborator apropiat al I.P.S. Mitropolit Antonie.

Din anul 1985 a trecut ca episcop vicar al Eparhiei Dunării de Jos cu titlul de Tomitanul. După reînființarea Arhiepiscopiei Tomisului, la 12 februarie 1990 a fost ales ca Arhiepiscop de către Colegiul Electoral Bisericesc fiind instalat în septembrie 1990 în Catedrala Arhiepiscopală din Constanța, cu hramul „Sf. Apostoli Petru și Pavel”.

Aici la Constanța, vrednicul de pomenire Arhiepiscopul Lucian a înființat noi parohii și protoierii și mai ales s-a ocupat de înființarea Facultății de Teologie din Constanța în cadrul Universității „Ovidius”. O realizare de excepție a fost dobândirea vechiului sediu eparhial din Constanța, confiscat în 1963 de către autoritățile vremii.

În anul 2001, simțindu-și împutinate puterile și-a cerut pensionarea, continuând să slujească și să fie prezent mereu în rândul preoților și al credincioșilor din Eparhie.

S-a bucurat de toată prețuirea și considerația urma-

șului său în scaun: I.P.S. Arhiepiscop Teodosie Petrescu.

Slujba înmormântării a avut loc joi, 2 septembrie pe esplanada Catedralei Arhiepiscopale din Constanța. Dimineața s-a oficiat Sf. Liturghie arhierescă de către un sobor de preoți și diaconi în frunte cu P.S. Episcop Gherasim al Râmnicului și P.S. Visarion Rășinăreanu. La orele 11.00 a început slujba înmormântării, prezidată de către P.F. Părinte Patriarh Teoctist al României, înconjurat de un sobor de 7 arhieri. P.F. Sa a rostit la sfârșitul slujbei un emoționant cuvânt în care a scos în relief calitățile deosebite ale adormitului în Domnul: credința, smerenia și bunătatea.

La terminarea slujbei, sicriul cu trupul neînsuflit a fost purtat în procesiune în jurul Catedralei arhiepiscopale după care a fost așezat spre veșnica odihnă în cripta pregătită în Catedrală.

Arhiepiscopia Tomisului a oferit apoi o masă de pomenire în incinta reședinței.

Așa și-a încheiat călătoria pe acest pământ Arhiepiscopul Lucian Florea al Tomisului.

A fost un ierarh devotat Bisericii care și-a înțeles pe deplin chemarea sa în slujba lui Hristos și a semenilor.

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii și veșnică să-i fie pomenirea.

† VISARION RĂȘINĂREANU

Episcop vicar
Sibiu

În perspectiva sărbătorii „Înălțarea Sf. Cruci”

Ce va folosi omului,
dacă va câștiga lumea întreagă,
iar sufletul său îl va pierde?...

Pregătindu-i pe apostolii Săi, înaintea trimiterii lor în misiunea de probă, le-a grăit lor Iisus și despre vrednicia de a fi ucenici ai Lui. „Cine nu-și ia crucea și nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de Mine”. Și iarăși: „Cine ține la viața lui, va pierde-o, iar cine-și pierde viața lui pentru Mine, va găsi-o” (Matei 10, 38—39).

După prima vestire a patimilor Sale, datorită atitudinii Apostolului Petru care nu cugeta cele ce sunt ale lui Dumnezeu, le-a prezentat Iisus apostolilor condițiile necesare spre a-l urma pe El. „Dacă vrea cineva să vie după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie, că cine va voi să-și scape sufletul, pierde-l va pe el, iar cine își va pierde sufletul pentru Mine, îl va afla” (Matei 16, 24—25). De aici se desprinde, în primul rând, libertatea voinței, respectată tuturor, de a alege și de a se decide să-l urmeze pe Hristos. Dumnezeu l-a făcut pe om ca fiindă cu voință liberă, neimpunându-i să facă ceva fără propria sa voie. În al doilea rând, celui ce s-a decis să-l urmeze pe Hristos, i se cere să se lepede de sine, adică să se lase de plăcerile efemere ale lumii acesteia (plăceri de scurtă durată). În aceste condiții, i se cere apoi să-și ia crucea, adică să fie în stare a suferi pentru credința în Hristos și de a fi gata să-și jertfească chiar și viața, ducându-și însuși crucea la locul de osândă, după cum și-a dus-o Iisus. Date fiind aceste condiții împlinite, va putea să-l urmeze pe Domnul Hristos.

Cel ce socotește, că ar putea să-și scape sufletul — înțelegând prin acesta viața pământească — acela îl va pierde și nu se va bucura de viața viitoare, veșnică. În schimb, cel ce-și va pierde sufletul, pentru Hristos, va avea parte de viața viitoare, în fericele veșnică, pe care o va afla, în mod neîndoielnic.

A pus apoi Iisus legitima întrebare: „Ce va folosi omului, dacă va câștiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?” (Matei 16, 26). Mulți sunt aceia care de dragul plăcerilor efemere de pe pământ și-au

pus tot interesul spre a strânge averi cât mai mari, dacă s-ar putea chiar bogății imense. Ce folos ar avea însă, căci din acestea omul nu poate duce cu el nimic, în lumea viitoare. Vai de „cel ce-și adună comori sieși, iar pentru Dumnezeu nu se învațeste” (Luca 12, 21)! Cu sufletul pustii și nesprizini, care îi va fi soarta omului în lumea viitoare? Ce ar putea să ofere omul în schimbul sufletului său, de care nu s-a îngrijit? Sufletul, izvorât din suflare dumnezeiască, nu poate fi echivalat cu nimic din lumea pământească.

În predica Sa de pe munte, Domnul Hristos i-a fericit, în primul rând, pe cei săraci cu duhul, prin ei înțelegem a fi cei smeriți. Aceștia, oricât de virtuși ar fi, nu se socotesc a fi desăvârșiți și se silesc să realizeze cât mai mult pe calea binelui. Din punctul de vedere al înțelepciunii, cei smeriți, oricâte cunoștințe ar fi dobândit, caută totuși cu răbdare să se lumineze cât mai mult posibil. Și oricât de mare le-ar fi comoara de fapte bune, agonisită, se străduiesc mereu să o îmbogățească. În sărăcia lor materială, s-au învațit în cele duhovnicești, agonisindu-și comori nepieritoare. „Fericiți sunteți voi cei săraci, că a voastră este împărăția lui Dumnezeu” (Luca 6, 20).

În a sa epistolă, apostolul Iacob își pune întrebarea: „Au nu Dumnezeu i-a ales pe cei ce sunt săraci, în ochii lumii, ca să fie bogăți în credință și moștenitori împărăției pe care a făgăduit-o celor ce îl iubesc?” (Iacob 2, 5). Într-adevăr, fraților, — a zis Sf. Ap. Pavel — uitați-vă la voi cei chemați, că nu mulți sunt înțelepți omenește, nu mulți sunt puternici, nu mulți sunt de neam. Dumnezeu și-a ales pe cele nebune ale lumii, ca să rușineze pe înțelepți. Dumnezeu și-a ales pe cele slabe ale lumii, ca să dea de rușine pe cele tari. Dumnezeu și-a ales pe cele de neam prost ale lumii, pe cele nebagate în seamă, pe cele ce nu sunt, ca să dea jos pe cele ce sunt” (I Corinteni 1, 26—28).

La rândul lor, și bogăților le oferă posibi-

(Continuare în pag. a 7-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

În ziua de 1 august, Biserica Ortodoxă face pomenirea celor 7 frați macabei, a mamei lor și a bătrânului Eleazar, care au primit moartea mucenicească pentru credința lor, în vremea persecuției regelui Antioh IV Epifanes (+164 î.Hr.).

Martiriul lor a avut loc înainte de apariția creștinismului, în epoca numită intertestamentară (cele aproximativ două secole înaintea nașterii Mântuitorului), epocă ulterioară evenimentelor descrise în Vechiul Testament, dar care premerge epoca Noului Testament. Avem așadar în calendarul nostru creștin-ortodox și martiri necreștini sau precreștini. Martiriul lor ne este cunoscut din cartea 2 Macabei, capitolul 7.

Din sec. 3 î.Hr., Iudeea trece sub stăpânire seleucidă (siriană). Cea mai grea perioadă a cunoscut-o evreei în vremea lui Antioh IV Epifanes (175-164 î.Hr.). Printr-un decret, acest rege interzice în anul 167 cultul iudaic și dedică Templul din Ierusalim lui Zeus Olimpianul. Cel mai sfânt loc al evreilor este pângărit cu desfrânări și beții, se interzice ținerea sabbatului și a sărbătorilor iudaice. Iudeii sunt siliți să participe la cultul împăratului sau la cultul lui Dionysos, iar cei care refuză sunt uciși. Cruzierea persecutorilor este atât de cuplă, încât autorul cărții 2 Macabei previne cititorii înaintea evocării martiriilor („Rog dar pe cei care vor citi această carte, să nu se îngrozească din cauza acestor suferințe...” — 6, 12) și se oprește doar la evocarea a două dintre multele care vor fi fost („Iar despre ospețele păgâne și despre chinurile cele peste măsură să fie destule cele zise” — 7, 42).

Primul dintre cele două martirii evocate cu patetism de autorul cărții 2 Mac este al unui bătrân învățător de lege, Eleazar, silit de persecutori să mănânce carne de porc. Pentru un iudeu, această solicitare echivala cu renunțarea la credința iudaică. Eleazar a socotit însă că e mai bine să-și păstreze demnitatea și să ofere o pildă celor mai tineri și întregului popor, preferând mai degrabă să moară decât să-și lase credința (6, 17—31). La aceeași umilință au corit acupritorii să-i supună pe șapte tineri, împreună cu mama lor. Fiind incredințați că Dumnezeu le va da viață veșnică, frații macabei preferă mai bine moartea decât apostazia. Ei sunt chinuți și omorâți pe rând, sub privirile in-

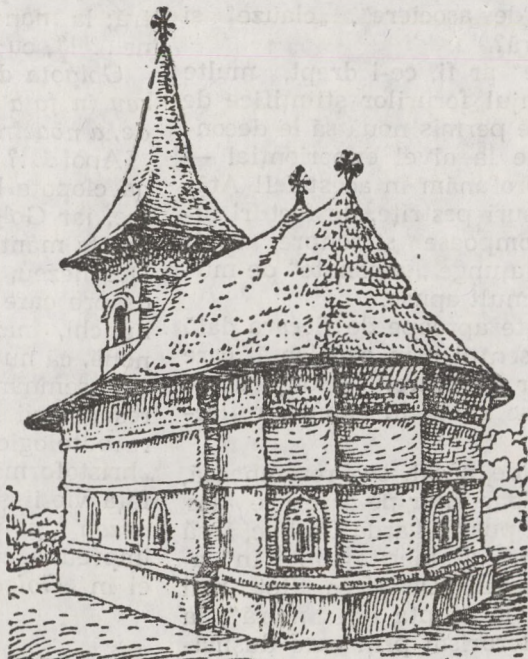
Cei 7 tineri macabei și Cărțile Macabeilor

durerate ale mamei, care însă îi încurajează să rămână fermi în credință (7, 1—42).

Martiriul celor 7 tineri și cultul lor

Părinții Bisericii au elogiat credința și curajul tinerilor macabei și au văzut în ei precursori ai martirilor creștini. Deși în 2 Mac. 6—7 nu se precizează locul unde au pățit frații macabei, din context ar reieși că evenimentul a avut loc în Iudeea. O tradiție timpurie a localizat însă martiriul în Antiohia. Această localizare este dedusă din af rmația cărții 1 Mac, cum că Antioh IV nu se afla în Ierusalim sau în Iudeea în momentul când a început persecuția religioasă a iudeilor (1 Mac 1, 29.44); s-a presupus de aceea că regele se afla în reședința imperiului său, Antiohia. Din moment ce textul din 2 Mac spune că regele a asistat la martiriu, s-a presupus că tinerii au fost duși special în Antiohia pentru această ocazie.

Existența unui cult al celor 7 frați macabei în Antiohia reiese din mai multe izvoare din primul mileniu creștin. Tradiția antiohiană este cunoscută de părinții Bisericii. Sf. Ioan Hrisostom rostește câteva cmilii în cinstea tinerilor, afirmând că moaștele lor

se păstrează într-o Biserică din apropierea orașului (PG 50, 617.623; 63, 530). Fer. Augustin amintește și el biserica sfinților macabei din Antiohia. Alte izvoare menționează și ocul unde s-a aflat biserica sfinților macabei. S-a instituit și o zi de pomenire a lor, la 1 august. Cultul celor 7 tineri a ajuns apoi în Occident. Relicvele lor au fost duse în Köln și Milano, iar în Roma, Lyon și Viena au fost ridicate biserici cu hramul lor.

Surprinzător este însă un alt lucru: Biserica a preluat în calendarul ei pe cei 7 tineri spre pomenire, dar cartea în care e descris martiriul lor - de altfel izvorul principal care menționează acest eveniment - a scotit-o neinspirată și nu a primit-o în canon. Cărțile 1, 2, 3 Macabei sunt cărți necanonice în Biserica Ortodoxă.

Chestiuni generale despre cărțile Macabeilor

Cele 3 cărți ale Macabeilor nu au fost acceptate în canonul cărților Vechiului Testament în iudaism. Ele ne sunt cunoscute din Septuaginta (LXX) - traducerea greacă a Vechiului Testament. În unele dintre manuscrisele mai importante ale LXX (Codex Sinaiticus, sec. 4 d.Hr.; Codex Alexandrinus, sec. 5 d. Hr.) întâlnim și o a-4-a carte a Macabeilor. Aceasta este un discurs filosofic, având ca punct de plecare ideea stoică a dominației rațiunii asupra patimilor. Rațiunea este pusă aici în strânsă legătură cu principiile legii mozaice. Prin exemple din istoria biblică, înceosebi a martiriului celor 7 frați macabei, se arată că iudeii care respectă legea împlinesc de fapt virtuțile stoice. Cartea nu a fost acceptată nici în iudaism, nici în vreo biserică creștină ca și canonică, fiind socotită apocrifă. Ea a fost tipărită în prima ediție integrală a Bibliei în limba română (1688) sub titlul „Despre singur țiitorul gând”, fiind atribuită lui Iosif Flaviu.

Prima carte a Macabeilor a fost scrisă în limba ebraică, însă originalul s-a pierdut. Origen (sec. 3 d.Hr.), știa de versiunea ebraică, și aceasta nu era încă pierdută în timpul lui Ieronim (sec. 5 d.Hr.). Ne-a parvenit doar traducerea greacă a operei, în LXX. Celelalte cărți ale Macabeilor au fost scrise de la bun început în limba greacă. Din greacă ele

au fost traduse încă din vechime în latină, siriacă, armeană, alături de celelalte cărți ale LXX. Cu privire la data compunerii, ea se situează undeva în jurul anului 100 î.Hr. pentru 1 și 2 Mac, în sec. 1 î.Hr., pentru 3 Mac, respectiv între sec. 1 î.Hr. și sec. 1 d.Hr. pentru 4 Mac.

Situația canonică controversată a cărților 1-4 Macabei în creștinism s-a reflectat carecum în manuscrisele vechi ale LXX. Astfel, există manuscrise care cuprind toate cele 4 cărți, altele le cuprind doar pe primele 3, altele conțin doar 1 și 2 Macabei sau 1 și 4 Macabei, și, în fine, în unele nu este cuprinsă nici una din aceste cărți (Codex Vaticanus, sec. 4 d.Hr.). Această inconsecvență s-a concretizat mai târziu în modul diferit cum au fost și cum sunt privite astăzi aceste cărți în ortodoxie, catolicism și protestantism.

În Biserica Ortodoxă cărțile 1, 2, 3 Macabei sunt socotite necanonice, adică neinspirate. Biserica le consideră însă bune de citit pentru zidirea sufletească a credincioșilor, edificatoare din punct de vedere moral. Părinții Bisericii le-au folosit și le-au apreciat mai ales pe primele două. În edițiile Bibliei din Biserica Ortodoxă Română cărțile 1, 2, 3 Mac sunt cuprinse după cărțile canonice. 4 Mac este socotită apocrifă.

Biserica Romano-Catolică le-a declarat oficial canonic pe primele două în urma sinodului tridentin (1545-1546). A 3-a carte este socotită apocrifă în Biserica romano-catolică. Bisericile protestante le consideră pe toate cărți apocrife. De remarcat însă că până și Luther, de altfel foarte reticent și critic în ceea ce privește canonicitatea unora dintre cărțile canonice ale Bibliei, regreta faptul că 1 Mac nu și-a găsit locul în canon. Doar unele dintre bisericile neocalcedoniene au reținut aceste cărți în canon.

Cuprinsul cărților

După o scurtă evocare a cuceririlor lui Alexandru cel Mare (+323 î.Hr.), Cartea 1 Mac trece direct la prezentarea evenimentelor din istoria iudaismului palestinian între 176 și 134 î.Hr. Iudeea se află sub dominație seleucidă. Regele Antioh IV Epifanes o-orește să impună cu forța elenizarea Iudeei.

(Continuare în pag. a 6 a)

Pr. lect. Dr. CONSTANTIN OANCEA

Un Talmud babilonian din secolul al XVII-lea, existent în colecțiile Muzeului Brukenthal, donat Țării Sfinte în 1946

În colecția de manuscrise a Bibliotecii Brukenthal, în dosarul de corespondență al acesteia pe anul 1946, am găsit ceva demn de semnalat pentru cititorii „Telegrafului Român”. Este vorba de trei „piese de corespondență” — dacă ne este îngăduită exprimarea — pe marginea unei donații de Talmud pe care Muzeul Brukenthal o face către Biblioteca Evreiască Națională și Universitară (*The Jewish National and University Library*) din Ierusalim în anul respectiv. Prima dintre scrisori, scrisă în germană, expediată din Sibiu la 1 iunie 1946 și semnată de Josef Grünberg din același oraș, este un răspuns de mulțumire către conducerea muzeului, răspuns care vine de la Uniunea Națională Evreiască, Oficiul Palestinian (Oficiul de Emigrare), a cărui „adresă telegrafică” se afla la Timișoara.

Din a doua scrisoare, în engleză, expediată în 11 septembrie de la Biblioteca Evreiască Națională și Universitară din Ierusalim, sub semnătura Prof. G. Weil, directorul instituției, aflăm că cel desemnat să preia donația brukenthalensă era același Josef Grünberg „din str. Ocnei 31”. Deși, până la data expedierii misivei, exemplarul din Talmud nu a ajuns încă la destinație, semnatarul mulțumește conducerii Muzeului Brukenthal pentru gestul de înaltă ținută, acela de a dona o carte din secolul al XVII-lea, mai precis un Talmud babilonian, editat într-un oraș olandez, Leyden, la 1630, din atât de faimoasa officină Elzevir.

Ultima piesă de care ne ocupăm, scrisă în germană, este o copie a unei liste cu exemplarele din Talmud existente în Biblioteca Brukenthal la acea dată. Se prea poate ca această scrisoare să fie, cronologic vorbind, anterioară primelor

două aflate azi în dosarul de corespondență — dar, în mod cert, nu prima în schimbul de scrisori al căror număr probabil că depășește cifra celor trei ajunse până la noi — tocmai datorită faptului că este o listă realizată spre a răspunde unei (unor) solicitări.

Din dorința de a veni în întâmpinarea celor interesați de colecțiile de carte străină rară din Biblioteca Brukenthal, ne permitem să inserăm lista semnată de Dr. Rudolf Speck, directorul de atunci al Muzeului Brukenthal:

1. Talmudis Babylonici codex Middoth sive de Mensuris Templi, una cum versione latina. Opera et studio Constantini l'Empereur de Opyck. Leyden: Bonaventura et Abraham Elzevir. 1630.

2. Duo tituli Thalmudici Sanhedrin et Maccoth cum excerptis ex utrisque Gemara. Amsterdam: Johannes Janssonius, 1629.

3. Joma. Codex Talmudicus, in quo agitur de sacrificiis... ex Hebraeo sermone in Latinum versus et commentariis illustratus a Roberto Sheringhamio Cantabrigiensis. London: I. Junius. 1648.

4. Talmud Babli, Babylonischer Talmud. Tractat Berachoth Segenssprüche. Mit deutscher Übersetzung... Berlin, 1842.

5. Der babylonische Talmud in seinen haggadischen Bestandteilen, I., II., 1—4. Leipzig, 1886—1889.

Vorbind despre Talmud trebuie să ne raportăm, mai întâi, la aspectele de cronologie istorică. Este cunoscut faptul că romanii, sub comanda lui Titus, fiul împăratului Vespasian, au distrus templul din Ierusalim în 26 septembrie 70 d. Hr., adică, după calendarul ebraic, în 9 Av, ziua comemorării distrugerii primului templu². Mai târziu, în urma unui necruțător război, de ambele părți (133—136 d. Hr.), împăratul Publius Aelius Hadrianus distruge Ierusalimul și ridică în locul lui un oraș roman, Aelia Capitolina, după numele său.

Aflați în exil, evreii secolelor respective au fost confrunțați cu o sumedenie de probleme practice privind căsătoria, divorțul, alte aspecte ale vieții de familie, precum și cu cele

privind igiena personală ori puritatea rituală. La acestea nu trebuie uitate legile alimentare, ritualurile de jertfă, respectarea zilelor de sărbătoare, a șabatului, tratarea bolilor, grija pentru oropsii. Timp de aproximativ un secol, erudiții poporului vechi (Sf. Efreim Sirul) s-au străduit să alcătuiască un nou cod de legi, care să reinterpreteze vechile concepte și să le adapteze la noile condiții, acelea caracteristice unui popor monoteist răspândit într-o lume a cultelor păgâne. Și astfel, în Palestina celui de al III-lea secol d. Hr., totalitatea scrierilor rezultate din interpretarea Bibliei au fost redactate și corelate într-o singură lucrare în șase cărți, numită *Mišna* („Repetarea”). *Mišna* a constituit nucleul Talmudului³, nume sau titlu care se poate traduce prin „Cercetare”. În următoarele trei secole au apărut o serie de scrieri și comentarii înmănușiate în *Ghemara* („Învățătură”), cu scopul de a explica *Mišna* și de a facilita înțelegerea pasajelor mai dificile. Astfel, timp de aproape o jumătate de mileniu, *hahamii* („înțelepții”) din Babilon și Ierusalim au lucrat la transpunerea în scris, mai întâi a *Mišnei*, apoi a *Ghemarei*, care împreună alcătuiesc Talmudul.

Istoria religioasă cunoaște un Talmud babilonian și unul ierusalimitean, iar Talmudul babilonian — o ediție Elzevir, cum am arătat deja, din orașul Leyda sau Leyden a anului 1630 — a constituit obiectul donației Muzeului Brukenthal către Biblioteca Universității din Ierusalim în 1946.

Donația trebuie apreciată la adevărata ei valoare având în vedere faptul că anul acesteia a fost unul de intense frământări în Țara Sfântă, unde Marea Britanie, ca putere mandatoare va încerca găsirea unor soluții. Astfel, declarația comună Truman-Bevin, din 13 noiembrie 1945, prevedea constituirea unei Comisii mixte anglo-americane însărcinată cu examinarea problemelor din zonă. Raportul prezentat de comisie, la 20 aprilie 1946, a nemulțumit toate părțile locale implicate în desfășurarea evenimentelor. Într-o nouă și ultimă încercare, Londra a convocat, la 10 septembrie 1946, o masă rotundă la care nu s-au prezentat nici reprezentanții Inaltului Comitet Arab și nici cei ai Agenției

(Continuare în pag. a 5-a)

Dr. CONSTANTIN ITTU,
cercetător

Păcatele împăraților și puterea episcopului

Unul din momentele cele mai cunoscute din viața Sfântului Ambrozie, reprezentat și în numeroase tablouri, este, cu siguranță, pocăința la care l-a obligat pe împăratul Teodosie, pentru crimele din Tesalonic.

În 390, după ce avuseseră loc dezordini în Iliric, a izbucnit o revoltă în cercul din Tesalonic, când un înalt demnitar împărătesc, Bute-ric, a fost linșat de mulțime. Pentru a-i pedepsi pe tesaloniceni, a dezlănțuit o represivă, omorând o mulțime de persoane, vinovați și inocenți deodată. Despre pocăința pe care Sf. Ambrozie a cerut-o lui Teodosie, aflăm de la Ambrozie însuși, ca și dintr-un pasaj din *De obitu Theodosii*, discursul funebru rostit de episcop la moartea împăratului, în 395.

Lipsa altor surse a făcut pe unii să creadă că Sf. Ambrozie s-a folosit de un eveniment politic, pentru a face o lecție de morală privind raporturile dintre episcop și împărat, acesta din urmă fiind cinstit de posteritate (il amintește și Augustin în *De civitate Dei*) pentru umilinta de care a dat dovadă. Această părere ar putea fi acreditată, dacă am avea la dispoziție doar acest exemplu al împăratului, care, asemenea lui David, se pocăiește pentru păcatul săvârșit, supunându-se voii lui Dumnezeu cu sinceritate, conștient că puterea sa este „în-coronată” și „cu zăbala” (Tradiția spune că Teodosie purta două piroane din crucea Domnului: unul la coroană, celălalt la zăbala calului).

Numai că situația este diversă. Căci în scrisoarea aceluiași Sf. Ambrozie către Teodosie, din 395, și referitoare la intervenția împăratului în sinagoga lui Calinic, se observă un ton divers, dominat doar de datoria de a-și exprima *libertas dicendi*, pe care Sf. Ambrozie a considerat-o dintotdeauna dreptul-datorie al episcopului. În schimb, în scrisoarea din 390, această atitudine nu exista, iar episcopul își asuma toate riscurile de a-l infrunța pe împărat, care a săvârșit o nelegiuire. Episcopul își asuma dreptul de a-l chema pe îm-

părat la ascultarea față de Dumnezeu.

Scrisoarea din 390 este adresată exclusiv împăratului; acesta din urmă trebuie să o citească singur. Episcopul amintește de vechia lor prietenie, știe că ar putea provoca mânia împăratului, dar, în același timp, îl avertizează pe Teodosie că împărăția sa este trecătoare și că sceptorul său vine de la Dumnezeu. Prin urmare, e necesar să facă pocăință în fața lui Dumnezeu pentru crimele comise. Împăratul este doar administrator al puterii imperiale.

E util de amintit un alt episod, din viața lui Filip Arabul, considerat de unii drept primul împărat creștin. Acesta a obținut puterea, în 244, în urma unei revolte, căreia i-a căzut victimă Gordian al III-lea. Când a vrut să intre în biserică, de Sfintele Paști, a fost oprit de episcopul local (după Eusebiu) sau chiar de Sf. Vavila (după Sf. Ioan Hrisostom), până când și-a recunoscut păcatul și s-a pocăit.

Atât păcatul lui Filip, cât și cel al lui Teodosie, erau recunoscute ca atare atât de creștinii, cât și de păgâni. Aceștia din urmă, după uciderea lui Crispus și a Faustei de către Constantin, acuzau creștinismul că ar ierta cu ușurință păcate de neoxpiat. În cazul lui Teodosie, intervenția împăratului nu privea restabilirea ordinii publice, pentru care și creștinii și păgânii recunoșteau împăratului dreptul la represivă, ci uciderea unor oameni inocenți.

Sfântul Ambrozie, care, în scrisoarea către Paternus vrea să spună lucrurilor pe nume, nu contesta autoritatea imperială, ci pretenția conform căreia *imperator licere omnia*, și îi fixează limitele impuse de dreptatea divină. Iar el, episcopul, își rezervă dreptul la *libertas dicendi*, ca propovăduitor al unei legi superioare, cea divină, și ca principiu de control față de o putere mereu amenințată de a deveni tiranică.

Arhim.

IUVENALIE IONAȘCU

„Apologia” resemnării sau „Golgota noastră cea de toate zilele”

„Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac” (Lc. 23, 34)

Lumea a făcut salturi uriașe pe calea progresului și al civilizației, trecând, aproape pe nesimțite, din secolul vitezei în plină eră a informaticii.

„Secolul XXI va fi religios, sau nu va fi deloc”, anunța sentențios vocea lui André Malraux și, iată că am intrat în acest secol întrebându-ne pe noi înșine... cum? Suntem, oare, mai religioși sau, măcar... religioși? Răspunsul poate fi în egală măsură afirmativ și negativ, afirmativ însemnând în cazul acesta: „Da, suntem religioși!”, iar negativ, continuarea: „... deloc”.

De altfel, incertitudinea este la ordinea zilei, ea planând deasupra multor suflete neliniștite. Pericolul cel mai mare este însă acela de a nu fi deloc religios și a nu-și da seama de acest lucru. Denis de Rougemont spunea în cartea sa „Partea diavolului”: „Cea mai mare ispită a diavolului este să ne facă să credem că nu există”. Suntem și noi în aceeași situație?

Se vorbește mult și... de mult, despre „sfârșitul lumii”. Unii s-au hazardat chiar să dea termene fixe în ce privește derularea „evenimentului” (fără a avea nici urmă de vocație profetică, se-nțelege!), însă, nu se gândește nimeni că, poate sfârșitul a și venit iar noi nici nu ne dăm seama, pentru că, în amalgamul de situații și stări nefaste care pot fi definite printr-un singur cuvânt — confuzie! — este și greu să ne dăm seama de realitatea sau irealitatea acestui fapt.

Dar... suntem sau nu suntem religioși? Da! — răspundem. Dar în ce credem noi? Care este religia noastră? Cum este ea?

Trist, dar, adevărat, este o religie a resemnării... sau, poate ar fi mai potrivit să spunem, o resemnare a noastră în privința religiei.

Religia — s-a spus — este legătura conștientă și liberă a omului cu Dumnezeu. În încercarea de a înțelege, în contextul existențial al prezentului, termenii întrebunțați la alcătuirea definiției anterioare, am întreba: care „legătură”, când nici măcar unii cu alții nu mai vorbim decât în termeni ca: „parteneriat”, „contract de asociere”, „clauze” și altele și altele, deci... care legătură?

Despre „conștiință” și „libertate” ar fi, ce-i drept, multe de spus, însă, acestea fiind apanajul forurilor științifice de înaltă ținută academică, nu ne este permis nouă să le deconceptualizăm, să vorbim despre ele la nivel experiențial — Doamne ferește, nu cumva să le profanăm în acest fel! Atât de mult au fost folosite în discursuri pestrițe, de facturi diferite, alături de alte „noțiuni” pompoase și sonore, încât din cauza uzurii, în câțiva ani vor ajunge „exponate” de muzeu, „fosile” ale unei civilizații de mult apuse.

Omul, cel despre care se vorbește aproape de fiecare dată cu durere, este marele absent, absentul prin excelență, care „își joacă” umanitatea ca un actor desăvârșit, înconjurat de decorul cenușiu al unei lumi ce se zbate în agonie, reflectând fidelă tribulațiile „artistului”.

Omul este o ființă care, atinsă de păcat, se resemnează, cu sau fără motiv, în fața tuturor darurilor pe care i le face Dumnezeu. „O luptă-i viața”, ne-a pus în gardă Coșbuc, însă... „lupta”, pentru orice lucru care ar merita luptă în această lume, este peste poate de grea. De aceea, tot mai des în ultima vreme, se apelează la „lupta din umbră”, la multiplele și perfidele forme de terorism prin care dușma-

nul, (care, din lașitate rămâne nevăzut, ca și diavolul! sic.), ne ține paralizați de gândul că ar putea ataca oricând și oriunde. „Munca”, acel exercițiu care, nu de mult innobila omul, este lăsată tot mai mult, pe seama roboților care gândesc, fac calcule, prestează activități complexe și dintre cele mai variate și, cine știe, azi-măine vor avea și sentimente. Iar, dacă n-o să ni se pară prea mult și vom reuși să-i programăm din ce în ce mai performant, vor și crede în locul nostru. Noi, suntem gata să ne resemnăm! Nu știm cum va fi credința/religia lor cibernetică dar, oricum, va fi mai puțin costisitoare pentru noi, oamenii prezentului, care nu mai suntem în stare să facem nimic fără un profit consistent și imediat.

Cât despre Dumnezeu, ce vorbe ar fi vrednice sau ar putea să plămăduască o minte frământată laolaltă cu (ărăna unui trup vremelnic? El... „a murit de mult, iar noi suntem ucigașii Lui”. O știa foarte bine Nietzsche și, a repetat-o de suficiente ori ca să fie și crezut de către unii, iar alții au „confectionat” chiar o „teologie” a morții lui Dumnezeu. O știm și noi, poate chiar tot atât de bine, însă, spre deosebire de el, noi tăcem despre ea, dându-ne toată osteneala să ascundem cât mai bine deicidul, pentru a nu fi cumva ținta acuzațiilor unui ipotetic proces. Mai mult, experți în disimulare, pozăm în evlavioși și pioși pelerini ai credinței, prin această lume — vai! — de coșmar, imorală și neavenită, așteptând să fim „canonizați” pentru „meritele noastre prisositoare” și asta, pentru a ni se recunoaște doar o infimă parte din contribuția consistentă adusă la binele general.

Dumnezeu a murit, într-adevăr... pe Golgota, aproape Singur, în chinuri groaznice și în resemnare, dar cât de mult diferă resemnarea Lui de a noastră! Resemnarea Lui ne privește pe noi, „Israelul cel nou”, pe noi, pe care ne-a chemat insistent la Sine și n-am răspuns chemării (cf. Mt. 23, 37). De aceea, ultimele cuvinte ale Lui au fost rugăciune pentru noi: „Părinte, iartă-le lor...”, rugăciune rostită cu iubire și resemnare pentru „omul” care, la pâine l-a răspuns cu piatră; la mană, cu fiere; la apă, cu oțet; iar la: „Veniți la Mine...”, cu: „Răstignește-l!”

Golgota devine astfel paradigmă a resemnării lui Dumnezeu în fața îndărătniciei și a incapacității de a iubi și a crede, a noastră, a tuturor oamenilor.

Apoi...? Apoi... se va face iarăși Duminică și vor răsună clopote biruitoare din turle de biserici înnegrite de vreme, iar Golgota perpetuă a Sfințelor Altare își va picta Jertfa mântuitoare în sufletele răzlețe care, „cu frică de Dumnezeu, cu credință, cu dragoste” și fără resemnarea despre care vorbeam, vor mai îndrăzni să cerșească în genunchi, înaintea „Ușilor Împărăției”: „Doamne... iartă-ne nouă, că nu știm ce facem!”

Resemnarea noastră, iată, începe astfel să pălească în fața resemnării lui Hristos, săvârșind prin aceasta o transformare ontologică a propriei naturi, ce devine de-acum înainte „hristoformă”, adică, își leapădă caracterul de eschivă din fața vieții și asumându-și Jertfa Care ne jertfește lui Dumnezeu, „pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră”, împreună cu lumea în care trăim, metamorfozată la rândul ei în „Golgota noastră cea de toate zilele”.

Pr. VASILE GAFTON

Teologul anglican A. M. Allchin — un prieten sincer al Ortodoxiei românești

Poate că nimic nu conferă unei tradiții sau teologii locale sentimentul unei depline obiectivități, ca faptul constatării că roadele propriei sale gândiri teologice sunt preluate, comentate și de ce nu, aplicate în varii contexte eclesiale ca expresie a universalității de gândire din sânul aceleiași Tradiții creștine.

Unul dintre teologii Bisericii Anglicane, care în permanență s-a aflat în căutare chiar dincolo de limitele propriei sale tradiții este și pr. prof. A. M. Allchin, personalitate marcantă a anglicanismului contemporan, teolog original în gândire, cu vaste orizonturi de cunoaștere.

Poate că nu Dumitru Stăniloae a fost dat pr. Allchin să se cunoască cu pr. Dumitru Stăniloae, teolog care după cum el însuși ne va mărturisi, i-a marcat la modul cel mai serios direcțiile de receptare ale tradiției patristice răsăritene. De-a lungul vremii, în trecei doi mari teologi s-a înfruptat o prietenie, cum doar în creștinism poate exista și asupra căreia vom zăbovi în rândurile ce urmează.

Aș dori să menționez de la bun început că pr. Allchin nu îi e străin Sibiului și aceasta din două motive. Unul ar fi că în octombrie 1969, parte a unei vizite oficiale în Patriarhia română a poposit și la Sibiu, unde a conferențiat pe tema relației dintre Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, iar al doilea ar fi că pr. Allchin are un vechi prieten aici, în persoana înalt Prea Sfințitului Antonie pe care l-a cunoscut de pe vremea studiilor sale la Oxford.

Post profesor de teologie la Oxford, canonic (eclesiarh) al catedralei arhiepiscopale din Canterbury, redactor al periodiceului Sobornost, președinte al Asociației Sf. Alban și Serghe și membru în diferite comisii de dialog pe plan ecumenic, mentor și prieten al actualului primat al Angliei, Dr. Rowan Williams, în prezent profesor de spiritualitate celtică la Bangor — Țara Galilor, modestul pr. Allchin n-a încetat să se hrănească din teologia Sfinților Părinți, să le promoveze gândirea în Anglia zilelor noastre și să mediteze la darul avut al prieteniei cu pr. Dumitru Stăniloae.

Fiecare a scris unul despre celălalt, și-au făcut reciproc recenzii și împreună au încercat să răspundă provocărilor vremii, oferind contemporanilor lor soluții în dificultățile existențiale cu care s-au confruntat. În rândurile de față voi reproduce conținutul unei conversații avute cu pr. Allchin în martie 2003 în Țara Galilor, unde mi-a fost dat să-l întâlnesc în duhul unei vieți firești, smerite, însă despre care poate că s-ar putea scrie cărți...

— Cum l-ați cunoscut pe pr. Stăniloae și cum l-ați caracterizat după o relație de prietenie împărtășită până la finele petrecerii sale pământești?

Pr. Allchin: L-am întâlnit prima dată în 1969 când am vizitat pentru prima dată România și cred că în următorul an a venit el în Anglia. Ne-am ocupat de găzduirea sa pentru câteva zile la Oxford și a fost o foarte bună ocazie să ne cunoaștem unul pe altul. Fără îndoială că pr. Stăniloae este cel mai mare teolog pe care l-am întâlnit în viața mea. Am întâlnit mulți teologi, fiecare având diverse calități, însă pr. Stăniloae le întrunește pe toate, cel mai profund dintre câți teologi mi-a fost dat să-l întâlnesc. El este în același timp unul dintre cei mai iubii și minunați oameni pe care i-am cunoscut. Deci nu este numai teolog în sensul tehnic al cuvântului, ci și purtătorul unui umanism extraordinar, a fost omul unei mari iubiri. Era extrem de dotat, nu era întrebare la care să nu poată răspunde ca un intelectual extrem de profund, iar în ceea ce spunea era extrem de fundamentat în spiritualitatea biblică și filocalică. Era un fel de sfințenie în jurul său, care-l făcea extrem de remarcabil.

Un Talmud babilonian

(Urmare din pag. a 4-a)

Evreiești. Drept consecință, premierul britanic Bevin va recunoaște în Camera Comunelor, la data de 18 februarie 1947, eșecul Guvernului britanic, anunțând intenția țării sale de a preda mandatul către Națiunile Unite. În după amiaza zilei de 14 mai 1948, cu câteva ore înainte de expirarea mandatului britanic, David ben Gurion, șeful Agenției Evreiești, proclama la Tel Aviv independența statului Israel!

Revenind la obiectul interesului nostru, la Talmud, cu alte cuvinte, specialiștii în domeniu admit că, în mare, cărțile acestuia sunt inegale, alternând severitatea legii teologice cu neîntrecuta frumusețe a literaturii legendare. Dar, cum spune unul dintre hahami, *Cine ar renunța la o plimbare prin pădure doar fiindcă în ea există și copaci uscați și sterpi?*

Note bibliografice:

1. Dr. Rudolf Speck a fost custode și director al Muzeului Brukenthal între 1927 — când l-a succedat pe Michael Csaki, la moartea acestuia — și 1948. În timpul directoratului său este editată revista de specialitate *Mitteilungen aus dem baron Brukenthalischen Museum* („Studii și comunicări din Muzeul Brukenthal”), revistă care apare cu ritmicitate de un număr pe an în intervalul 1931—1936, ritmicitate imposibil de respectat în perioada războiului, ultimul număr fiind cel din 1947 (Gudrun-Liane Ittu, *Muzeul Brukenthal de la constituirea colecțiilor până în zilele noastre*, Sibiu, Forumul Democrat al Germanilor din România, 2000, pp. 61—62).
2. J. Eisenberg, *O istorie a evreilor*, trad. de J. Roșu, București, Humanitas, 1993, p. 78.
3. Dagobert D. Runes, *Dicționar de iudaism*, București, Editura Hasefer, 1997, p. 269; Brian Lancaster, *Elemente de iudaism*, București, Editura Ethos, 1995, pp. 55—57.
4. Rodica Georgescu, Mioara Georgescu, *Dosarul problemei palestinene*, București, Editura Politică, 1977, pp. 27—32.
5. Runes, *op. cit.*, p. 270

— V-a impresionat în opera pr. Stăniloae legătura organică a teologiei cu spiritualitatea. Există ceva aparte la pr. Stăniloae în această relație?

Pr. Allchin: Da. Și cred că trebuie să pornim cu înțelegerea evoluției lui Stăniloae ca teolog. El a început prin a-i studia pe unii teologi greci din sec. XIX—XX, în mod concret a tradus Dogmatica lui Hristos Andrusos, pentru că în general vorbind prin 1920—1930 modul în care Andrusos prezenta învățătura dogmatică a Bisericii Ortodoxe părea unul satisfăcător și de aceea a început să-l traducă. Ulterior Stăniloae a perceput-o ca un fel de teologie academică, o teologie intelectualistă în formă ortodoxă, dar a cărei spirit și metodă era foarte asemănătoare cu teologia academică apuseană, într-o vreme nu prea inspirată. Am fost extrem de fascinat când am aflat aceasta, deoarece și eu ca și tânăr teolog am încercat să pătrund în cartea lui Andrusos și pur și simplu am renunțat, pentru că mi s-a părut a fi extrem de proastă. Astfel că pr. Stăniloae a reacționat împotriva acestui mod formalist de înțelegere a învățăturii dogmatice în varianta Andrusos și și-a îndreptat atenția spre Grigore Palama. Dar pentru că imperiul bizantin a căzut curând după epoca lui Palama, scrierile sale nu fuseseră încă descoperite și publicate, doar în ultimii 50—60 de ani operele lui Palama au fost publicate și în acest sens pr. Stăniloae este un pionier al descoperirii și publicării unor fragmente palamite în 1934.

Un alt pionier în acest sens a fost arhiepiscopul Vasile Krivochein, monah atonit de origine rusă, venit la Oxford unde a condus parohia ortodoxă de acolo, unde de altfel l-am și cunoscut, a lucrat mult timp asupra unui dicționar patristic semnalând și el prin anii '30 și ulterior importanța lui Grigore Palama în redescoperirea întregii modalități patristice de gândire a teologiei ca fundamentată în spiritualitatea fiecărei comunități creștine și a fiecărei creștin. Acest mod de reînțegrare, de reunire a reflecției teologice, ca și experiență spirituală a început din 1930 să se dezvolte în lumea ortodoxă, în parte în Rusia și în parte în România prin pr. Stăniloae. Stil de că s-a întâmplat ceva popoae similar, însă într-un cred diferit în opera pr. Iustin Popovici în Serbia. Am mai spus-o și o repet că există în gândirea sa un fel de extremă respingere nu numai a anumitor aspecte ale Apusului, ci a Apusului ca întreg, ceea ce evident nu se întâmplă în opera pr. Stăniloae.

Dincolo de această relație absolut providențială cu pr. Stăniloae, am avut bucuria și încă de pe vremea studenției să-l cunosc pe Vladimir Lossky, familia acestuia care, în timp, a constituit pentru mine un fel de a doua casă. Cunoșcându-l astfel pe cei doi mari teologi ortodocși, evident că mi-au influențat fundamental felul de a înțelege teologia și pot spune că am început să gândesc teologia în mod ortodox.

— Ați făcut afirmația că cele mai dificile teme sunt tratate de pr. Stăniloae cu o mare simplitate. Ce credeți că a stat la baza acestui stil simplu și în același timp complex?

Pr. Allchin: Sigur că nu toată opera sa este simplă, este uneori chiar foarte complexă. El însuși mi-a spus că în modul său de a face teologie se regăsesse trei elemente, și anume: teologia dogmatică, elementul filocalic, dar și dialogul cu literatura, poezia și cultura, în general. Această simbioză cred că i-a dat un dar al exprimării și dincolo de aceasta o aleasă profunzime. Mi-l reamintesc adresându-se comunităților monahale, cărora le vorbea cu o luminoasă simplitate spirituală, făcea teologie într-un fel monastic (a se vedea cele două broșuri apărute în engleză: „Prayer and Holiness” și „The Victory of the Cross”). Am avut bucuria să-l însoțesc în diferite comunități monahale și sunt martorul dragostei pe care o răspândește. Îi plăcea adeseori să repete că a fost în închisoare cu monahi.

A doua oară când a stat la Mănăstirea de la Fairacres, i-am arătat meditațiile unei surori și mai apoi mi-a mărturisit că sunt absolut remarcabile. Există, spunea, un fel de profunzime teologică în ele, de delicatețe feminină în modul de percepere al tainei lui Hristos, pe care nu o găsim în scrierea vreunui bărbat. Știu de la mitropolitul Antonie Plămădeală că prin anii '50, mai precis în 1958 odată cu slăbirea persecuției regimului se plănuia înființarea anumitor școli pentru eralugări, ca parte a acelei revigorări ce se plănuise. Deci erau oameni care gândeau revigorarea teologiei și în acest sens pr. Stăniloae nu privea teologia ca ceva destinat exclusiv bărbaților, ci sesiza o anumită complementaritate în raport cu o vocație teologică feminină.

Îmi aduc aminte că prima sa conferință de la Oxford a început-o prin a comunica celorlalți felul cum el însuși înțe-

legea Ortodoxia, nu ca pe ceva închis, ci deschis, nu ca pe ceva rigid, ci ca pe o realitate vie și pentru că e vie e flexibilă, are o flexibilitate a ei și astfel, pentru că e universală, ortodoxia are capacități universale de relații cu celelalte tradiții creștine.

— În ultimul timp multe medii teologice apuseane recunosc în pr. Stăniloae o autoritate în materie de eclesiologie, exegeză patristică și ecumenism. Cum priviți evoluția acestei tendințe?

Pr. Allchin: Sunt absolut entuziasmat că cel puțin în ultimii ani avem de-a face cu o mult mai largă recunoaștere a importanței teologiei pr. Stăniloae, în special în America și în Marea Britanie. Au existat persoane și în urmă cu câțiva zeci de ani care au remarcat importanța teologiei sale, însă din păcate atunci nu aveam capacitatea de a ne apuca să-i traducem lucrările, ci pur și simplu am început să scriem articole și să-l deschidem lumii pe acest om, sperând că timpul se va schimba, în special regimul politic de atunci și totul va fi posibil.

În 1970 am venit frecvent în România, întotdeauna invitat de Biserica și astfel am avut oportunitatea de-a simți viața Bisericii. Am încercat să respect limitele în care Biserica trebuia să trăiască sub comunism, însă după 1980 când regimul lui Ceaușescu s-a acutizat măsurile represive, nu am mai fost invitat și nu am vrut să vin din propria mea inițiativă deoarece nu doream să produc neplăceri altora. Dar în întrevederile avute cu pr. Stăniloae aveam discuții extrem de profunde. Pleca să mă conducă de unde stătea, de pe Calea Moșilor spre Patriarhie și ajungeam să facem de trei, patru ori acest drum, absorbiți de adâncurile temelor abordate. Pr. Stăniloae era extrem de informat asupra realităților societății apuseane, am abordat printre altele tema exacerbării aspectelor sexuale în relația de cuplu și nevoia evidențierii aspectelor spirituale, despre diversitate și nevoia evidențierii despre varietatea modurilor de conștientare a creației, despre limitele cunoașterii lui Dumnezeu sau despre felul în care omul se poate îndestula de ea. Pentru mine era evident că pr. Stăniloae avea o viziune creatoare a capacității ființei umane de a lucra în cadrul ordinii create.

Cred astfel că anii ce vor urma îl vor pune pe pr. Stăniloae în adevărata sa lumină, un teolog original, capabil prin teologia sa să creeze punți de dialog cu orice tip de societate secularizată.

— Există un interes viu în Biserica Anglicană de astăzi față de ecumenism?

Pr. Allchin: Cred că ne aflăm foarte aproape de poziția Bisericii Angliei din perioada reformei. În timpul reformei cele mai mari influențe veneau dinspre luteranism și calvinism. În Anglia am avut o puternică școală calvină, care ulterior a devenit presbiteriană și s-a plasat în afara structurii Bisericii Angliei, menținând totuși un fel de structură episcopală și o anumită tradiție liturgică de bază, pe parcursul reformei. Marii noștri teologi de la sfârșitul sec. XVI și începutul sec. XVII, Richard Hooker și Lancelot Andrewes au început să dezvolte un fel de teologie ecumenică și să privească spre marii Părinți ai Bisericii, pentru a încerca să rezolve câteva din controversile vremii lor. Erau conștienți că adevărul Evangheliei trebuie să-i facă pe oameni mesageri ai păcii și astfel au încercat să găsească anumite posibilități de împăciuire. Nu a fost ușor și nu înseamnă că au reușit, dar astfel ei au fundamentat oarecum ethosul tradiției anglicane, care este în esență irenică, eveniment ce se poate plasa între 1580—1620, un fel de mișcare clasică ce se distingea de calvinismul și luteranismul vremii și care a prezentat apelul la Sfinții Părinți ca un element component al spiritualității anglicane.

În urmă cu aproximativ 20 de ani, în cadrul schimburilor de teologie experimentală pe care noi le facem în Anglia, muli au spus că tradiția patristică este pierdută. Însă mi este lesne să observ chiar în zilele noastre că nu este așa. Avem o mulțime de teologi care sunt exponenții acestui spirit patristic în Anglia zilelor noastre. Această realitate mă face să privesc spre viitor cu optimism și am convingerea că între bisericile noastre vor exista relații cel puțin la fel de bune, cum au fost până în prezent.

Înceind aceste rânduri cu mulțumirile de rigoare pr. Allchin pentru răspunsurile oferite, îmi exprim speranța că acest teolog anglican nu va mai avea mult de așteptat până la apariția anumitor opere ale sale în limba română, sau până la noi conferințe cu dansul în școlile teologice din cuprinsul Patriarhiei române.

Drd. ȘTEFAN TOMA

Mica Biblie, Malovăț, Editura Parohiei Malovăț, 528 p.

Parohia Malovăț din comuna Malovăț, județul Mehedinți, a dat la lumină o nouă ediție a *Micii Biblii* pe care a distribuit-o gratuit tuturor familiilor din parohie. Efortul financiar este imens pentru o parohie de sat, dar a fost făcut cu convingerea că se săvârșește un act de cultură și de misiune creștin-ortodox în rândul enoriașilor parohiei respective.

Se știe că *Sfânta Scriptură* sau *Biblia* a fost întotdeauna cartea cea mai respectată, mai căutată și cea mai răspândită la români. Dar nu numai la ei! Nu este limbă în care să nu fi fost tradusă, nu este popor la care să nu fi pătruns! *Mica Biblie* s-a născut ca o necesitate. Ea există în alte cul-

turi din veacuri precedente, dar în cea română a apărut pentru prima dată în anul 1913, din inițiativa și cu o sârmă de unii mari teologi ai vremii, precum Nicodim Munteanu, pe atunci episcop al Hușilor, devenit apoi patriarhul României, arhimandritul Iuliu Scriban și alții. Ediția aceea de început era împodobită cu ilustrații reproducute din albumele de gravuri ale unor autori occidentali precum Destunis, Dore, Ecker, Schorr, Crampon, Reggenbauch și Fleishmann, cu hărți și schițe, precum și cu adaosuri. Principali beneficiari erau elevii seminariștilor și *Mica Biblie* avea în vedere programa analitică a vremii. Cartea s-a bucurat de mare căutare și a trebuit să fie reeditată de

câteva ori (aproximativ 5 ediții) până la al doilea război mondial, patriarhul Nicodim având grijă ca de fiecare dată să fie aduse îmbunătățiri. Nu numai elevii seminariștilor și ai școlilor de cântăreți au beneficiat, ci și foarte mulți creștini, care au văzut în *Mica Biblie* un text accesibil, o limbă românească frumoasă, cursivă, o hrană duhovnicească de calitate superioară. După al doilea război mondial, *Mica Biblie* a mai fost reeditată de cel puțin trei ori după știința noastră (1972, 1973, 1984) Sfântul Sinod, ierarhii și clerul în general având multă grijă pentru răspândirea ei în popor. Ediția de față preia textul ediției Sfântului Sinod din 1984, îngrijitorul aducând doar

îmbunătățiri de ordin grafic. Cele cca. 120 ilustrații adecvate conținutului au fost selectate cu grijă din colecția lui Iulius Schorr von Carolsfeld, *Die Bibel in Bildern* (Leipzig, 1860). Fiind un rezumat al *Bibliei*, *Mica Biblie* expune istoria mântuirii neamului omenesc pe înțelesul tuturor, tocmai aceasta asigurându-i permanența, răspândirea într-un spațiu foarte mare. Parohia Malovăț a pus și pune la dispoziție această operă de zidire sufletească tuturor celor interesați.

Relații suplimentare despre carte se pot obține la telefon 0724/99 80 86.

Pr. AL. STĂNCULESCU-BARDA

Întâlnire după 50 de ani de la absolvirea cursurilor teologice universitare

Absolvenții Institutului Teologic de grad Universitar din Sibiu (astăzi Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”) de acum 50 de ani s-au întâlnit încă o dată în luna august a.c., spre a-și depăna amintirile și gândurile și spre a-și împărtăși elanul vital cu bucuria revederii colegiale. Întâlnirea a avut loc la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”. Desfășurarea programului întâlnirii a început în capela Facultății cu slujirea unui parastas pentru ierarhii, profesorii și studenții strămutați în veșnicie. După rânduiala parastasului săvârșită de Pr. Viorel Alexiu și Pr. Ioan Popa, a urmat cuvântarea de rigoare pentru un asemenea moment cu semnificație dublă: amintire și revedere. Aceasta a fost ținută de către Pr. Ioan Popa, consilier eparhial la Arad. Frăția Sa și-a început cuvântarea prin exprimarea bucuriei prilejuite de revederea colegială și a regretului că suntem așa de puțini prezenți. A exprimat apoi bucuria revederii instituției în care ne-am pregătit pentru viață și pentru misiunea preoțească și a revederii capelei în care, ca studenți, ne întâlneam seara la rugăciune cu Mitropolitul Ardealului, Nicolae Bălan, cel care avea la suflet pe studenți, ca un adevărat părinte duhovnicesc. În continuare, a subliniat însemnătatea pentru viața și slujirea preoțească, pentru formarea caracterului și demnității personale — a cunoștințelor teologice și convingerilor creștine însușite în anii de studenție la orele de curs, în timpul cărora profesorii de înalt prestigiu, pe care i-am avut, ne încântau prin prelegeri de înaltă prestanță academică.

După rugăciunile și cuvântarea din capelă, s-a trecut în sala de curs. Aici, preotul Ioan Glăjar, autorul acestor rânduri și fost cadru didactic al Inst. Teologic Universitar — Sibiu, a rostit câteva cuvinte menite să realizeze o trecere de la atmosfera solemnă de rugăciune și reculegere din capelă la o atmosferă caracteristică unei ore de curs universitar. A salutat și a urat bun venit colegilor și soțiilor lor și tuturor celor prezenți (fii și nepoți), și-a exprimat și el

bucuria revederii și regretul că nu mai suntem prezenți în bănci toți cei din anii 1950—1954. De asemenea, a evocat frumusețea vieții studențești din Sibiu de odinioară și la fel ca altădată, a dat curs nostalgiei tinereții atât de îndepărtate și de nerecuperat.

În continuare, Ioan Tătăhău, organizatorul principal al întâlnirii, a strigat catalogul studenților de odinioară. Fiecare din cei prezenți a luat cuvântul și a prezentat ceea ce a crezut de cuviință privind viața și familia sa, activitățile și realizările sale, mai ales din ultimii ani, ca și anumite informații despre colegii trecuți la cele veșnice sau despre cei care, în viață fiind, n-au putut veni la întâlnire. Între altele, strigarea catalogului a condus și la constatarea că din cei 62 de studenți ai promoției din 1954 au trecut la cele veșnice 20, iar din cei aflați încă în viață au venit la întâlnire doar 18, majoritatea împreună cu soțiile. Mai mulți au lipsit din motive de sănătate.

La încheierea întrevederii din sala de curs, preotul Ioan Glăjar — având în vedere relațiile celor prezenți, ca și relațiile făcute la întâlnirile anterioare — și-a exprimat convingerea că fiecare membru al promoției studențești din anul 1954 este îndreptățit să spună ca și Cicero: „Nu mi-e rușine că am trăit, pentru că am trăit așa încât nu cuget că m-am născut în zadar”. Fie ca la sfârșitul vieții noastre pământești să putem spune și ca Sf. Apostol Pavel: „Lupta cea bună m-am luptat, alergarea am săvârșit-o, credința am păzit, de acum mi se gătește cununa dreptății, pe care mi-o va da Domnul, Judecătorul cel drept, în ziua aceea, și nu numai mie, ci tuturor celor ce au iubit arătarea Lui” (II Tim. 4/7-8).

Filmarea și fotografierea celor prezenți în fața Catedralei mitropolitane și o agapă colegială sobră au constituit ultimele satisfacții ale întâlnirii. O nouă întâlnire a fost hotărâtă pentru anul viitor. Programarea acesteia se va face la timpul potrivit.

Pr. IOAN GLĂJAR

În prag de nou an școlar

Educația religioasă la vârsta preșcolară

Cât de important este a modela caractere, a forma individualitățile, a contribui la formarea unei viziuni asupra lumii, la înțelegerea valorilor esențiale ale școlii vieții: binele, iubirea, credința! Toate acestea sunt posibile prin realizarea unui proces educațional complex și mai ales, printr-o educație religioasă, de timpuriu.

Vârsta preșcolară, când trăsăturile de voință și caracter sunt în formare, când copilul este foarte receptiv la influențele exercitate asupra lui având tendința de a imita persoanele ce se află în jur, este vârsta cea mai potrivită introducerii unor elemente de educație religioasă. Rezultatele acestui lucru vor avea importanță majoră, în influențarea comportamentului moral al copilului, în a da răspunsuri la întrebările firești despre: biserică, ingerul păzitor, Moș Nicolae, Moș Crăciun, lume etc., în asigurarea revigorării spiritual-morale a tinerei generații, care este confruntată, din nefericire, cu mari pericole sociale.

Familia poate fi considerată prima școală pe care copilul o frecventează, iar educația religioasă începută în familie este necesară a fi continuată în grădiniță, în școală, în societate. Așadar, părinții, educatoarea și preotul vor sădi în sufletele copiilor mugiurii bune, cuviințe, ajutându-i să-și deschidă mințile și sufletul spre credință, astfel încât:

— să afle de existența lui Dumnezeu;

— să cunoască obiceiuri creștinești;

— să înțeleagă semnificația unor sărbători religioase;

— să învețe să se roage;

— să participe la slujbele bisericești;

— să cunoască modele de comportament creștin;

— să respecte reguli de comportament în familie, grădiniță, societate;

— să identifice principalele calități ale unui bun creștin: hărnicia, cinstea, modestia, curajul și sentimente morale: prietenie, dragoste, adevăr.

Conținutul acestor activități se realizează în grădinița de copii, în cadrul „Educației pentru societate” prin:

— memorizarea unor rugăciuni, a unor scurte poezii cu conținut moral-religios; „În ziua de Paști”, „Îndemn”;

— povestiri: „Copilul Iacom”, „Ouale roșii”, povestea despre Sf. Nicolae, Sf. Andrei, despre Florii, despre Crăciun;

— convorbiri: „Vine Moș Crăciun”, „Cum sărbătorim Sf. Paști”;

— lecturi după imagini: „Moș Crăciun împarte daruri”;

— învățarea unor cântece cu conținut religios, a colindelor de Crăciun;

— activități artistico-plastice:

● desen și picturi: coșulețul cu ouă, ingerul păzitor;

● modelaj: sania lui Moș Crăciun;

— activități practice: confecționarea unor podoabe pentru pomul de Crăciun: cizmulițe pentru copii cuminiți, Moș Crăciun; realizarea unor elemente specifice sărbătorii de Paști: felicitare de Paști, iepurașul aduce ouă;

— participarea la momente din slujba religioasă.

Noi, toți educatorii, să oferim copiilor modele de umanitate și bunătate, să fim severi atunci când este nevoie, dar, mai ales, să fim blânzi, smeriți, plini de dragoste — această însușire de bază a creștinismului, fără de care nu am însemna nimic.

Să ajutăm aceste minunate flori ale vieții, ale sufletului omenesc să crească frumoase, să-și iubească aproapele, să facă fapte bune, să vorbească frumos, să nu mintă, să nu fure, să fie generoși, cinstiți, modești, să aibă încredere în ei și în cei din jur.

Să îi iubim, ca pe un dar al lui Dumnezeu, să îi ajutăm să devină oameni și atunci vom fi fericiți, noi toți:

— părinții — primele modele de viață;

— educatoarea — primul dascăl, prin arta educației;

— preotul — educatorul creștin, prin întreaga sa lucrare religioasă.

Educatoare:

ANA MUNTHIU,

Directoare: Grădinița nr. 4 Sibiu

Cei 7 tineri macabei și Cărțile Macabeilor

Valoarea istorică și doctrinară
a cărților 1, 2, 3 Mac

1 MAC. Importanța primei cărți rezultă din faptul că este principalul izvor istoric despre sfârșitul epocii seleucidice și despre perioada macabeilor. Valoarea istorică a cărții 1 Mac a fost mereu afirmată. Autorul palestinian a cunoscut bine evenimentele pe care le relatează. Felul de a prezenta istoria se apropie de cel al operelor de istorie profană. El folosește izvoare, cum ar fi scrisori sau documente oficiale, pe care le reproduce. De aceea cartea este unul din cele mai prețioase documente despre istoria poporului evreu în perioada intertestamentară. În prezentarea epocii macabeilor, Iosif Flaviu recurge la ea și o folosește ca izvor principal (capitolele 1-13) pentru lucrarea sa „Antichități iudaice”.

2 MAC. A 2-a carte a Macabeilor nu e compusă cu aceeași obiectivitate ca cea dintâi. Aici prevalează nota religioasă și intenția autorului de a oferi o operă de zidire sufletească, lucru ce se observă din discursul pe alocuri oratoric și din reflecțiile sale personale. Cartea a 2-a Mac este o lucrare mai teologică decât prima. Dacă în prima Dumnezeu nici nu este numit (se folosec substitute, cum ar fi „cerul”), a doua carte insistă asupra prezenței și intervenției lui Dumnezeu în istorie în favoarea poporului său.

Sunt câteva idei interesante în Cartea 2 Mac, care nu contravin doctrinei cărților canonice ale Vechiului Testament și au cunoscut o dezvoltare ulterioară în gândirea teologică creștină. Ele merită de aceea să fie expuse aici pe scurt.

1. *Creația lumii și creația vieții.* În discursul ei, mama tinerilor macabei afirmă că Dumnezeu a creat lumea „nu din cele ce sunt” (LXX), respectiv „din cele ce nu sunt” (LXX, recenzie lucianică), adică „din nimic” (Vulgata: ex nihilo).

„Rogu-te, fiule, ca, la cer și la pământ căutând și văzând toate cele ce sunt într-însele, să cunoști că din ce ce n-au fost le-a făcut pe ele Dumnezeu și pe neamul omenesc la fel l-a făcut” (7, 28).

Prin afirmația că Dumnezeu a adus lucrurile la ființă din neființă, cartea confirmă doctrina biblică a creației, prezentată în Fac 1, 1-3 ș.u., care deși nu vorbește literal de

o creatio ex nihilo, o presupune. Există „la început” o primă creație din nimic a unui haos primordial, a materiei neorganizate; apoi o secundă creație, inaugurată prin „să fie lumină” - o organizare a materiei primordiale.

Prin aceasta concepția Vechiului Testament despre crearea universului se deosebește de cea a lumii greco-romane, pentru care creația din nimic reprezintă o absurditate logică ('ex nihilo nihil' sau 'ex nihilo nil fit').

În strânsă legătură cu crearea lumii din nimic este prezentată apariția vieții umane, pentru om tainică minune, un mister perpetuu:

„Nu știi cum v-ați zămislit în pântecele meu și nu v-am dat duh și viață și închiuarea fiecăruia nu eu am întocmit-o. Ci Ziditorul lumii. Care a zidit pe om de la nașterea lui, v-a da ca un milostiv iarăși duh și viață, de vreme ce acum nu vă este milă de voi, iubind legile Lui” (7, 22-23).

2. *Rugăciunea pentru morți și milocirea celor morți pentru cei vii.* În 2 Mac 12, 42-45 avem singurul loc din Vechiul Testament (totuși o carte necanonică!) unde se afirmă eficacitatea rugăciunii pentru cei adormiți. După biruință, Iuda Macabeul ordonă ca trupurile celor căzuți în luptă să primească onorurile cuvenite și să se aducă jertfe de iertare pentru păcatele lor la Ierusalim. De remarcă că justificarea rugăciunii pentru morți se face aici pe baza credinței în învierea morților.

Că de n-ar fi avut nădejde că vor învia cei care mai înainte au căzut, deșert și de răsunet ar fi a se ruga pentru cei morți (12, 44).

Se spune tot în 2 Mac că dreptii dintre morți se roagă și mijlocesc pentru cei vii (15, 12-14), afirmându-se astfel implicit și credința în viața după moarte. Pentru a-i îm-

bărbăta înainte de luptă, Iuda le povestește soldaților săi un vis pe care l-a avut.

În vederea visului astfel era: că Onia, care fusese arhieru, om bun, blând, cucernic la chip și cu obiceiuri bune și la vorbă caviu, care din pruncie s-a nevoit întru toate lucrurile faptei bune, cu mâinile întinse se ruga pentru toată adunarea Evreilor. După aceasta s-a arătat un bărbat cu cărunțe și cu slavă minunată și precuvioasă mărire era împrejurul lui. Și a grăit Onia, zicând către Iuda: „Acesta este iubitorul de frați, proorocul lui Dumnezeu Ieremia, care mult se roagă pentru popor și pentru sfânta cetate” (15, 12-14).

Se observă de asemenea credința în învierea morților cu trupul și în viața veșnică, credință existentă deja în iudaism în această perioadă, după cum reiese și din discursurile tinerilor macabei în fața lui Antioh IV.

„Tu dar, nelegiuitule, ne scoți pe noi dintr-această viață, însă împăratul lumii, pe noi cei care murim pentru legile Lui, iarăși ne va învia cu înviere de viață veșnică... Din cer le-am dobândit acestea (mâinile și limba - n.n) și pentru legile Lui nu țin seamă de e'e, pentru că nădăjduiesc că de la El iarăși le voi dobândi” (6, 9-11).

3 MAC. Elementele ficționale ale relatării au făcut ca acestei cărți să i se conteste valoarea istorică. Cartea se remarcă însă din punct de vedere spiritual prin conduita personajelor, prin stăruința poporului în rugăciune în momentele de primejdie (1, 13-25), sau prin frumoasa rugăciune a arhierului Simeon din capitolul 2, versetele 1-15.

Reamintim în încheiere că în Biserica Ortodoxă aceste cărți sunt scoțite necanonice, adică neinspirate. Biserica nu își fundamentează adevărurile de credință pe afirmațiile cărților necanonice ale Vechiului Testament. Însă cele câteva exemple oferite mai sus arată că pe bună dreptate Biserica le-a considerat încă din primele veacuri folosite, atât pentru edificarea morală a creștinilor, cât și pentru acele idei care nu contravin învățaturii de credință creștine.

(Urmare din pag. a 3-a)

Politica lui Antioh IV de deznaționalizare și de elenizare a cultului și tradițiilor religioase iudaice are ca reacție revolta preotului Matatia. Fiul său Iuda, supranumit Macabeul („ciocanul”), recucerește independența națională și proclamă reînființarea statului național iudeu (167 î.Hr.). Urmează ani de lupte împotriva trupelor seleucidice, încheiate cu izbânda macabeilor. Are loc sfârșitul Templului din Ierusalim, care fusese profanat de Antioh IV. Iuda moare ca un erou, în lupta împotriva unui inamic mai numeros.

Succesorul său este fratele mai mic, Ionatan (161-143 î.Hr.). Acesta știe să profite de luptele pentru putere în tabăra seleucidă. După moartea sa urmează la conducerea poporului Simon, care fortifică Iudeea și obține recunoașterea libertății. El este în același timp conducător politic (etnarh) și arhieru. Urmașii săi vor întruni în persoana lor cele două demnități. După moartea lui Simon, ucis de ginerele său, urmează la conducere fiul său Ioan Hircan. Cu acest eveniment se încheie cartea 1 Mac.

CARTEA 2 MAC nu continuă istoria primei cărți, ci prezintă mai detaliat evenimentele din această perioadă. Relatarea începe cu perioada anterioară urcării lui Antioh IV pe tron și se încheie înainte de moartea lui Iuda Macabeul, deci perioada descrisă e mai scurtă decât în 1 Mac.

Se insistă mai mult asupra evenimentelor care au precedat răscoala macabeilor - abuzurile din viața politică și religioasă a vremii, persecuția religioasă a lui Antioh IV. Un loc important în narațiune îl ocupă martiriul suferit în timpul persecuției de bătrânul Eleazar și de cei 7 tineri împreună cu mama lor. Se relatează unele din victoriile repurtate de Iuda Macabeul. Autorul a folosit lucrarea lui Iason din Cirene, pe care, așa cum mărturisește, o prezintă în rezumat, reproducând pasaje largi, dar introducând și materiale independente sau reflecții proprii.

CARTEA 3 MAC nu are nici o legătură cu evenimentele amintite în primele două cărți. Ea relatează despre o persecuție împotriva evreilor din Egipt în sec. 3 î.Hr. Iudeii sunt adunați într-un hipodrom din Alexandria pentru a fi nimiciți, însă din diverse motive programul eșuează în trei rânduri. Regela realizează atunci că iudeii sunt ocrotiți de Dumnezeu și renunță la planul său.

A 59-a Conferință Generală a „Societății de Studii ale Noului Testament”

(Barcelona, 3—7 august 2004)

Intre 3 și 7 august a.c. a avut loc la Barcelona (Spania) cea de-a 59-a Conferință Generală a „Societății de Studii ale Noului Testament” (*Studiorum Novi Testamenti Societas*, prescurtat SNTS).

SNTS este o asociație de specialiști recunoscuți internațional în domeniul studiilor Noului Testament care numără aproximativ o mie de membri din lumea întreagă. În fiecare an, în vacanța de vară, are loc o conferință generală a SNTS, la care sunt invitați toți membrii și un număr de oaspeți (cei mai mulți specialiști mai tineri, aspiranți la calitatea de membri ai SNTS). La fiecare din aceste conferințe generale anuale, ținute în câte un cen-

tru universitar din diferite părți ale lumii, participă între 200 și 500 dintre cei invitați. În acest an, numărul participanților a trecut de 230. Au participat și cei trei membri ai SNTS din România: Prof. Hans Klein, de la Institutul Teologic Luteran din Sibiu, Pr. prof. Vasile Mihoc, de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, și Pr. prof. Stelian Tofană, de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

Primul referat principal a fost cel al președintelui din acest an al SNTS, așa-numita „conferință (adresă) prezidențială”; este vorba de referatul profesorului W.A. Meeks, de la Universitatea Yale, cu titlul: *De ce să studiem Noul Testament?* Celelalte referate prezen-

tate au fost: Prof. T. K. Seim, *Mama lui Iisus — încă o reconsiderare*; Prof. M. Wolter, *Apocaliptica — formă de expresie în Noul Testament*; Prof. C. Rowland, *Apocalipsa în imagini*, Pr. F. Manns, *Tradițiile targumice în comentariul la Ecclésiast al Sf. Ieronim*; Prof. O. Mainville, *De la Iisus la Biserică. Studii redactionale al textului din Lc 24*; Dr. R. A. Culpepper, *Proiecte pentru Biserică în relațiile din Evangheliile despre moartea lui Iisus*; Prof. J. G. Cook, *Filosoși păgâni și I Tesaloniceni*; Prof. P. F. Esler, *Memorie colectivă și Evrei 11: Spre un nou cadru de*

investigare; Prof. S. Kim, *Intrarea (Eisodos) lui Pavel și credința tesalonicenilor*, și Prof. M. Wojciechowski, *Vocabularul filosofic al lui Arius Dydimus și Noul Testament*.

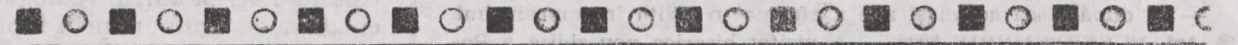
Pe lângă lucrările în plen, s-a lucrat și în 16 grupe de seminar, cu următoarele teme: 1) Epistolele sobornicești și tradițiile apostolice; 2) Coloseni; 3) Studii curen-

te asupra Evangheliilor sinoptice; 4) Evanghelia de la Matei; 5) Lumea greco-romană în perioada Noului Testament; 6) Limba greacă a Noului Testament; 7) Iisus Cel istoric; 8) Cuprinsul și problemele unei teologii a Noului Testament; 9) Scrierile ioaneice; 10) Septuaginta și Noul Testament; 11) Misiunea Bisericii; exegeza și hermeneutică; 12) Noul Testa-

ment în istorie și cultură; 13) Sf. Pavel și retorica; 14) Scrierile apocrife și originiile creștine; 15) Recepția Sf. Pavel; 16) Critica de text.

Ultima zi a programului a fost zi de excursie, participanții putând alege între un tur al orașului Barcelona, o vizită la mănăstirea benedictină Montserrat sau vizitarea ruinelor romane de la Tarragona-Tarraco.

Pr. prof. VASILE MIHOC

Ce va folosi omului?

(Urmare din pag. a 3-a)

litatea de a-și dobândi mântuirea, prin strădania vieții de pe pământ: „Vindeți averile voastre și dați-le milostenii, faceți-vă punji care nu se învechesc, comoară nesleită în ceruri, unde furul nu se apropie, nici molia nu strică” (Luca 12, 33). Despre o astfel de agniseală, dobândită cu trudă, grăiește Scriptura, prin rostul înțeleptului Solomon: „Rostul meu este mai bun decât aurul, decât aurul cel mai curat, iar ceea ce vine de la mine este mai de preț decât argintul lămurit” (Proverbe 8, 19).

Ap. Pavel, scriindu-i lui Timotei, episcop în Efes, îi dă sfaturi și privitoare la cei bogați: „Celor bogați în veacul de acum, poruncește-le să nu-și facă închipuiri trufașe, nici să-și pună nădejdea în bogăția cea nestatornică, ci întru Dumnezeu care ne dă cu belsug toate spre indulcirea noastră. Poruncește-le să facă ce e bine, să se înavuțească în fapte bune, să fie darnici, să fie cu mână largă, agonisindu-și lor bună temelie în veacul viitor și câștigători făcându-se vieții celei adevărate” (I Timotei 6, 17—19).

Neadmițând pronia cerească, lumea păgână acorda interes numai pentru viața de aici, de pe pământ. Filozoful grec Epicur (337—270 î.Hr.) punea fericirea în cumpătarea plăcerilor și în cultura spiritului. Deviza adeptilor lui Epicur însă era: „Mănâncă, bea, căci după moarte nu mai este nici o dorință” (adică: Edite, bibite, post mortem nulla voluptas). Datorită denaturării doctrinei maestrului, discipolii dedându-se plăcerilor materiale, s-au numit „porcii din turma lui Epicur” (Epicuri de grege porci).

În contrast cu concepția lumii păgâne, creștinismul, prin concepția sa, acordă im-

portanță deosebită purtării de grijă a lui Dumnezeu, pentru cele spirituale, pentru suflet, în scopul dobândirii vieții de dincolo de mormânt. Valoarea sufletului este oglindită cu prisosință în parabolele cu dragma cea pierdută și în cea cu oaia cea rătăcită.

Cu osteneală a fost agonisită dragma cea pierdută de către sârmana femeie, al cărei avut se restrânge la modesta sumă de zece drahme. Ea și-a griji cu scumpătate acești bani ai săi și dacă totuși și-a pierdut una din drahme, a căutat scotocind peste tot, până a găsit-o. Ca și această femeie, și Biserica ține cu minuțiozitate la suflitele fiilor săi, să nu se rătăcească vreunul. Dacă însă se pierde un suflet, nu renunță la nici o osteneală, până când nu-l găsește. Dacă reușește să-l afle, îl readuce la sânul său. Bucurie deosebită se face pentru un suflet readus în viața Bisericii.

Ca și femeia sărmană, o îngrijorare asemănătoare l-a cuprins și pe păstorul care având o sută de oi, i s-a rătăcit una dintre ele. El nu stă pe gânduri; lasă cele nouăzeci și nouă de oi pe pașaje și pleacă în căutarea oii rătăcite. Depune osteneală și nu se lasă până nu o găsește. Aflând-o, o ia pe umerii săi și cu mare bucurie o readuce în turma sa. Iconografia Bisericii creștine îl reprezintă pe Mântuitorul ca bunul păstor, cu oaia regăsită pe umerii săi, readucând-o în staulul turmei sale. Bucurie mare se face în ceruri pentru un suflet salvat de la rătăcire și readus în staulul turmei cuvântătoare.

Simțind că sfârșitul său este aproape și dându-și seama, că de-acum este gata pentru jertfă, Sf. Ap. Pavel face ultime considerații și anume:

„Lupta cea bună m-am luptat, am ajuns la capătul drumului, am păzit credința. De aci încolo, îmi stă înainte cununa dreptății, pe care Domnul mi-o va da în ziua A-reei, El, dreptul judecător și nu numai mie, ci și tuturor celor ce au iubit arătarea lui” (II Timotei 4, 6—8).

Alături de porunca dată de Domnul unora dintre episcopii bisericilor, răsună peste veacuri, îndemnul Sf. Ap. și evanghelist Ioan: „Fii credincios până la moarte și îți voi da ție cununa vieții” (Apoc. Sf. Ioan Teologul 2, 10).

Târgul Național de Carte și Revistă Religioasă — în pragul celei de a V-a ediții

Vreme de patru zile, la început de toamnă, mai precis între 14—17 octombrie, Sibiuul va fi din nou gazda Târgului Național de Carte și Revistă Religioasă, „Târg” organizat de Asociația SCRIPTUS Sibiu sub Înaltul Patronaj al Patriarhiei Române, cu sprijinul Mitropoliei Ardealului și al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.

Ajuns cu ajutorul Bunului Dumnezeu la a V-a ediție, Târgul Național de Carte și Revistă Religioasă de la Sibiu tinde să devină mai mult decât un târg de carte, o sărbătoare a cărții și revistei religioase, precum și locul prielnic în care la fiecare început de an universitar să se desfășoare manifestări culturale-duhovnicești în cadrul cărora să se faciliteze tinerilor și publicului sibian redescoperirea spiritualității creștine și a tradițiilor românești, prin intermediul cărții duhovnicești, ziditoare de suflet și de faptă.

În acest an „Târgul” se va desfășura într-un loc bine-meritat, loc de cinste al urbei sibiene, loc în care atât cartea cât și „Târgul Național de Carte și Revistă Religioasă” se vor afla la ele acasă. Și care este locul cel mai adecvat pentru această unică manifestare națională dacă nu o prestigioasă instituție de cultură cum este Biblioteca Județeană Astra?

Vor fi patru zile în care Sibiuul va purta iar haina de sărbătoare a cărții duhovnicești, zile în care cititorii și iubitorii de carte și revistă religioasă au posibilitatea de a-și astâmpăra setea de adevărată lectură duhovnicească cu un număr impresionant de titluri expuse de editurile participante.

Deschiderea oficială va avea loc în 14 octombrie, ziua în care creștinătatea ortodoxă o prăznuiește pe Sfânta Cuvioasa Paraclyva, Sfântă pe care ne-o dorim ca patroană spirituală a acestei ediții. După ce în jurul orei

13, în prezența unui număr considerabil de personalități ale vieții cultural-duhovnicești, vor fi deschise oficial spre vizitare standurile cu expozite editurilor participante, la ora 13 vom trăi bucuria de a-l avea în mijlocul nostru pe bine-cunoscutul duhovnic al Mănăstirii „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus — Părintele Arhimandrit Teofil Părăian, îndrumător spiritual al multor generații. În deschiderea acestei conferințe va avea loc un concert de muzică religioasă în interpretarea corului de cameră Caedonia din Sibiu.

A doua seară a Târgului va oferi publicului posibilitatea să cunoască mai în detaliu activitatea unei edituri și anume a Editurii Christiana din București.

Sâmbătă, 16 octombrie, tot la ceas de seară, și în mod special pentru tânărul public prezent, va fi organizată masa rotundă pe tema „Tânărul și cartea în fața provocării or contemporane”, având ca invitați fii ai Bisericii, atât clerici cât și mireni.

În ultima zi a Târgului, după cuvântul de binecuvântare, de bun rămas și de re-vedere adresat de P. S. Visarion Rășinăreanu, va avea loc decernarea diplomelor de participare și a premiilor pentru concursurile desfășurate pe parcursul celei de a V-a ediții a Târgului Național de Carte și Revistă Religioasă. Otpustul Târgului va fi constituit de concertul susținut de Corul Catedralei Mitropolitane din Sibiu și dirijat de Pr. Prof. Dr. Vasile Grăjdian.

Pentru edițiile viitoare nădăduim ca „Târgul” să atingă consistența pe care o merită și să devină o oglindă cât mai fidelă a vredniciei ortodoxe”, așa cum adesea spunea d-l Răzvan Codrescu, prieten apropiat al Asociației și al Târgului.

ORGANIZATORII

Biserica Ortodoxă Română împărtășește doliul Bisericii Alexandriei Egiptului

can. Ne vom ruga pentru odihna în lumea dreptilor a fericitului său suflet. Împărtășim durerea Patriarhiei Ecumenice, a familiei tuturor ortodocșilor și mai ales a Bisericii surori a Alexandriei care acum a rămas orfană de păstorul ei”.

La rândul său, Arhiepiscopul Atenei Hristodulos a declarat: „Moartea Patriarhului Alexandriei zguduie Ortodoxia și văduvește Patriarhia Alexandriei într-un moment decisiv al ei. A fost un veritabil slujitor și suntem profund mișcați de acest tragic accident”. La fel premierul grec Costa Karamanlis, aflat la Tesalonic chiar în ziua producerii accidentului și-a exprimat și el „profunda durere” pentru acest tragic accident, considerat ca „o pierdere grea pentru Biserica Ortodoxă, pentru elenism și pentru forțele armate”, cerând populației să păstreze un minut de reculegere în memoria victimelor.

Slujba înmormântării patriarhului Alexandriei Petros al VII-lea s-a desfășurat în două etape, miercuri, 15 septembrie a.c.

Mai întâi în Catedrala arhiepiscopală din Atena a fost oficiat un serviciu religios sub protia Prea Fericitului Hristodulos al Atenei și al întregii Elade, și la care au participat membri ai Sinodului Bisericii Greciei, ai Sinodului Patriarhiei Alexandriei, reprezentanți ai autorităților în frunte cu președintele Greciei Costas Stefanopoulos și premierul Costas Karamanlis. După terminarea serviciului funebru cu onoruri militare, trupul patriarhului Alexandriei a fost depus pe un afet de trup și apoi imbarcat într-un avion militar cu destinația Cairo.

La mănăstirea Sf. Gheorghe din Paleo Cairo, locul unde se îngroapă după tradiție patriarhii Alexandriei, a avut loc slujba propriu-zisă a înmormântării, oficiată de un sobor de ierarhi în frunte cu S. M. Bartolomeu I, patriarhul Ecumenic de Constantinopol. Au participat de asemenea patriarhii: Ignatie al Antiohiei, Irineu al Ierusalimului, Arhiepiscopul Hristodulos al Atenei, arhiepiscopul Anastasios al Albaniei precum și alți reprezentanți ai Bisericilor ortodoxe surori. La slujbă au luat parte autorități civile din Grecia și din Egipt, reprezentanți ai altor Biserici Creștine și mulțime de credincioși. După terminarea slujbei, trupul a fost depus în cripta din subsolul bisericii spre veșnică odihnă.

Patriarhul de fericită pomenire Petros al VII-lea s-a născut în localitatea Synhari din Cipru la 3 septembrie 1949, astăzi în regiunea de nord, ocupată de turci.

În anul 1962 a fost tuns în monahism la mănăstirea Machaira din Cipru. Între 1966—1969 a urmat cursurile Seminarului Teologic Sfântul Barnaba din Nicosia. A fost hirotone diacon în 1969 iar din 1970 a intrat în clerul Patriarhiei. A studiat apoi la Cairo, Atena și la Dublin, în Irlanda. La 15 august 1978 a fost hirotone într-un ieromonah și numit preot la Parohia „Sf. Nicolae” din Cairo. Între 1980—1983 a fost numit vicar general la Iohanesburg, iar la 15 august 1983 a fost hirotone episcop de Babilon. În anul 1990 a fost numit vicar general de Cairo, apoi a fost ales în 1993 mitropolit de Akkra iar din 1994 a devenit mitropolit de Camerun.

La 9 martie 1997 a fost ales ca patriarh al Alexandriei succedându-i patriarhului Partenie, fiind în același timp al 115-lea patriarh al Alexandriei și urmaș al Sf. Ap. și Evanghelist Marcu.

Dumnezeu să-l odihnească întru lumina cea fericită a aleșilor Săi și veșnică să-i fie pomenirea.

(Urmare din pag. 1)

unul era al patriarhului Petros al VII-lea. Împreună cu el au pierit în accident toate cele 17 persoane aflate la bord, între care mitropolitul Irineu de Pilonousion, mitropolitul Hristostom de la Cartagina, episcopul Nectarie de Madagascar, arhimandritul Arsenios, starețul Mănăstirii Machaira din Cipru, arhimandritul Calistrat, un diacon, trei consilieri, o persoană de gardă, fratele patriarhului, Gheorghios și cinci membri ai echipajului.

Vestea morții patriarhului Petros al VII-lea s-a răspândit cu repeziune producând consternare în întreaga lume creștină.

În vârstă de 55 de ani, patriarhul era cel mai tânăr dintre Întăistătorii Bisericilor Ortodoxe și era o figură cunoscută în lume pentru deschiderea sa ecumenică ca și pentru acțiunile sale umanitare în întreaga Africă.

În anul trecut 2003, ca invitat al Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist al României, S. Sa a făcut o vizită oficială între 6—12 septembrie în țara noastră, prilej cu care a avut posibilitatea să cunoască și viața bisericească din Transilvania, participând la sfințirea mănăstirii Recea din jud. Mureș și la sfințirea subsolului Catedralei din Baia Mare.

După ce trupul său a fost recuperat din apa mării a fost transportat la spitalul din Larisa și apoi depus în Catedrala arhiepiscopală din Atena.

La vestea trecerii sale dincolo, patriarhul ecumenic Bartolomeu al Constantinopolului a declarat: „Este foarte greu să crezi că nu se mai află printre noi patriarhul Alexandriei, dinamicul și energicul Întăistător al tronului Alexandriei, părintele grijului al grecilor, mult iubitorul nostru prieten, frate și împreună slujitor, care înainte de urcarea pe tronul patriarhal din diferite poziții și mai apoi ca patriarh a desfășurat o valoroasă pastorație apostolică în continentul afri-

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

- **Joi, 2 SEPTEMBRIE 2004** — I.P.S. Sa a primit în audiență la Reședința mitropolitană pe P. C. Pr. Ioan Găban, Protopopul Mediașului; — A primit pe Dl. Ilie Cișmaș, revizor contabil al Arhiepiscopiei. — A primit pe D-na Tatiana Tăban din Sibiu.
- **Sâmbătă, 4 SEPTEMBRIE 2004** — S-a întâlnit la Reședința mitropolitană cu Dl. Ion Iliescu, Președintele României. — În drum spre Austria a poposit la Episcopia Aradului, fiind întâmpinat de Prea Sfințitul Timotei Sevițiu, Episcopul Aradului.
- **Duminică, 5 SEPTEMBRIE 2004** — A sosit la Mönchhof — Austria unde a fost întâmpinat de P.C. Pr. Dr. Nicolae Dura, parohul Bisericii Ortodoxe Române din Viena.
- **Vineri, 10 SEPTEMBRIE 2004** — S-a întâlnit cu d-na Dr. Cornelia Foit, vicepreședinta Societății de Cruce Roșie din Viena.
- **Duminică, 12 SEPTEMBRIE 2004** — A asistat la Sf. Liturghie în Capela Mănăstirii Marienkrou — Mönchhof. — În după-masa aceleiași zile a efectuat o vizită în împrejurimi.
- **Joi, 16 SEPTEMBRIE 2004** — A vizitat biserica nou-zidită a Parohiei Ortodoxe Române din Viena, păstorită de vrednicul Pr. Nicolae Dura, parohul bisericii. — A vizitat Viena și împrejurimile.
- **Duminică, 19 SEPTEMBRIE 2004** — A revenit în țară și a făcut un popas la Sf. Episcopie a Aradului. — S-a întâlnit cu P. S. Sa Timotei Sevițiu, Episcopul Aradului. — În după-masa aceleiași zile a ajuns la Sibiu.
- **Joi, 23 SEPTEMBRIE 2004** — A primit pe Dl. Costel Șerbănescu din Sibiu. — A primit pe P. C. Pr. Sorin Mînea de la parohia Brădet, Episcopia Covasnei și Harghitei. — A primit pe P. C. Pr. Tudor Sicoe de la parohia Hurez, Protopopiatul Făgăraș. — A primit pe Ierom. Calinic Pondroș de la schitul Rășinari. — A primit pe P. C. Pr. prof. Victor Neamțu, Directorul Seminarului Teologic Liceal Brașov.
- **Sâmbătă, 25 SEPTEMBRIE 2004** — A efectuat o vizită de lucru la șantierul Academiei de la Mănăstirea „Brâncoveanu”, Sâmbăta de Sus. — S-a întâlnit cu membrii colectivului de constructori, format din arhitect Victor Modoran, ing. Bogdan Ioniță și ing. Alexe Plămădeală, toți din București. — S-a întâlnit cu dl. Ec. Constantin Teculescu din București.
- **Duminică, 26 SEPTEMBRIE 2004** — A asistat la Sf. Liturghie în Biserica Mănăstirii „Constantin Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus, prilej cu care, la sfârșitul Sf. Liturghii, a rostit un cuvânt de învățătură.
- **Luni, 27 SEPTEMBRIE 2004** — A primit pe Prof. Ștefan Dumitru din București. — Ec. Nicolae Negrilă — Craiova. — Prof. Constantin Dogaru — București. — Ec. Dan Zamisnicu din București. — A primit pe Arhim. Ilarion Urs, strețul Mănăstirii „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus și exarh al Mănăstirilor.
- **Marți, 28 SEPTEMBRIE 2004** — A primit pe P. C. Pr. Stelian Manolache din Brașov. — A primit pe monahia Tecla Streulea, stareța Mănăstirii Măgura - Jina.
- **Miercuri, 29 SEPTEMBRIE 2004** — A primit pe dl. Ionuț Tomuș din Sibiu. — S-a întâlnit cu P. S. Sa Dr. Irineu Slătineanu, arhiepiscop-vicar — Vâlcea. — În după-masa aceleiași zile a primit vizita d-nei Dr. Cornelia Foit, vicepreședinta Crucii Roșii din Viena, aflată în trecere spre București. — A primit pe Dl. Dr. Viorel Roman din Sibiu.
- **Joi, 30 SEPTEMBRIE 2004** — A primit pe P. C. Pr. Ezechiel Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei. — A primit pe P. C. Pr. Gheorghe Streza, consilierul administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei. — A primit pe P. C. Pr. Ioan Găban, Protopopul Mediașului, jud. Sibiu. — A primit pe d-na Olgă Anuța din Târnăveni.

Pr. VALENTIN SICOE
Secretar eparhial

În Editura Centrului Mitropolitan Sibiu a apărut, încă din luna iunie, INDRUMĂTORUL BISERICESC pe anul 2004.

El poate fi procurat sau comandat la Librăria Eparhială Sibiu (Str. Mitropoliei, nr. 35), la preț de 80 000 lei/exemplar.

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele Parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN BRAȘOV

- Parohia ortodoxă română POIANA MĂRULUI I — la numiri;
- Parohia ortodoxă română ROTBAV — la numiri.

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN FĂGĂRAȘ

- Parohia ortodoxă română OHABA — la numiri.

Termen de concurs: 1 octombrie — 1 noiembrie 2004.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopoștii.

După expirarea termenului de concurs Of. Protopoștii ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P. C. Protopoși sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa: examene absolvite, situația socială (domiciliul, copiii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

Dr. ANTONIE
Arhiepiscop și Mitropolit

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; P. S. Visarion Rășinariu - Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

I.S.S.N. 1223-8392

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● **Părintele Dumitru Stăniloae, teolog al iubirii, 1903—2003.** La centenarul nașterii sale. Lucrare apărută la Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2004, tipărit cu binecuvântarea I. P. S. Antonie, coordonator avându-l pe P. C. Pr. prof. univ. Dr. Dumitru Abrudan, iar responsabili de volum, P. C. Pr. lect. Dr. Aurel Pavel și P. C. Pr. lect. Dr. Constantin Oancea.

Este un volum aniversar la împlinirea a 100 de ani, a celui ce a fost iubitul nostru profesor Dumitru Stăniloae. Au scris despre dânsul, în această carte, în special părinții profesori de la Facultatea de Teologie, dar și alții din Anglia, U.S.A. etc.

El se înscrie în rândul celor mai mari profesori, teologi ai Ortodoxiei, luminând întru înțelegere Teologia secolului XX. „Pentru Teologia românească el este un deschizător de drumuri prin faptul că a pus în lumină gândirea și duhul Părinților Bisericii, depășind schemele scolastice ale Teologiei ortodoxe de manual a secolului XIX, propunând un discurs viu, personal, dinamic, despre Dumnezeu și despre lume. Traducerile făcute de-a lungul întregii sale vieți, din Operele Sfinților Părinți de la Atanasie cel Mare, Chiril al Alexandriei, Grigorie Teologul, la Maxim Mărturisitorul și Grigorie Palama, precum și traducerea în limba română a celor 12 volume ale Filocaliei, sunt o dovadă a legăturii strânse pe care Părintele Stăniloae a văzut-o între teologisiră și viața de rugăciune a Bisericii, între tradiție și datoria Teologiei de a răspunde problemelor lumii contemporane” (P. F. Patriarh Teoctist).

A scris desigur opera lui principală „Teologia dogmatică” în 3 volume și multe altele care îl fac cel mai mare teolog al lumii contemporane.

Îndemnăm la lectura acestei cărți pe toți cei care doresc să îl cunoască cu adevărat pe Părintele Dumitru Stăniloae.

Viorica E. Ungureanu publică: **Clipa, această veșnicie. L'Instant, cete éternité.** Cartea apare la Editura Universității XXI, Iași.

E o carte căruia Constantin Ciopraga îi scrie un scurt cuvânt înainte, din care înțeleg că e vorba despre o poezie reflexivă în care clipa, mărginitul, finitul beneficiază de miracolele infinitului. El scrie printre altele: „Nu e, în aceste pagini, nici exuberanță în exces, nu sunt nici melancolii durabile, nici surpări în solitudine. În halourile vremii, existența devine o formă de eternism condensat”.

Am cunoscut-o bine pe poetă, încă de când era, nu știu, școlăriță sau poate terminase liceul, la Geneva, în

Elveția. I-am cunoscut bine familia, căreia ea îi dedică aceste versuri. Scrie un vers foarte frumos, și-mi pare rău că nu pot să exprim aici toată admirația mea, pentru versul ei scurt, în așa fel încât încapă pe pagină poezia în românește și apoi în franțuzește, limbă pe care ea o știe, parcă, din naștere. Aș da un singur exemplu dintr-o poezie luată la întâmplare, care se numește **Poveste uitată**: „Codrul — mare străbună / Corole ce spumă / în frunze adună, / Umbra tăiată cu raze de lună / Grăbește să spună / Povestea-nvățată / mereu ascultată / mereu uitată... / Ascultați oameni / încă o dată: / eterne renașteri, eterne întoarceri!” / și iată cum o traduce în franțuzește: „Le bois-mer ancestrale, / corolles de mousse / dans des feuilles s'amassent / L'Ombre tail'ée / par les rayons / de lune / raconte / le conte déjà appris / toujours écouté, / toujours ignoré... / Humains, écoutez: / Nouvelles renaissances, / Éternels retours”.

În general, scrie poezie frumoasă, lipsită de conotații amoroase sau de esență lirică, despre chemările iubirii, sau despre alte chemări omenești pe care le găsim de obicei în lirica feminină. Aici toate versurile sunt de reținere, de lăsară în umbră, de nepomenire a ceea ce face de obicei lirica feminină.

E o poezie destul de serioasă, unde nu au ce căuta sentimentalismele care de obicei populează lirica feminină. Văd pe ultima copertă, cărți scrise de același autor: **Victor Hugo — Cugetări.** Antologie și traduceri în limba română, Ed. Albatros, 1982, **Nicolae Titulescu — Reflecții.** Antologie și studiu introductiv, Ed. Albatros, 1985.

M-a bucurat acest volum de versuri și îi doresc în continuare, autoarei, tot gândul cel bun, și în versuri ca acestea să-și treacă timpul acesta scurt, care e viața.

● Părintele Constantin Necula scrie, la Editura Oastei Domnului, Sibiu, 2004: **Să ne merităm Ortodoxia.** Este o carte cu foarte multe titluri, alcătuită din meditații diferite, cu privire la unele teme, cum ar fi: **Să ne merităm Ortodoxia, Firescul discret al Crăciunului, Despre sinceritate și nu numai, Căderea în lumesc, Taina Bisericii etc.**

Iată ce scrie Lect. Univ. Dr. Lucian Groza: „Să ne merităm ortodoxia e, mai întâi de toate, o impresie, «un deja și nu încă» în speranța mântuirii, a ajungerii la asemănarea Persoanei, nu doar prin ghicitor și oglindă, ci aceea față către Față”.

E o carte bună pe care o recomandăm cititorilor.

ANTONIE P.

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, VISARION RĂȘINĂREANU, a săvârșit următoarele:

- **2 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a săvârșit împreună cu P. S. Gherasim al Râmnicului, Sfânta Liturghie arhierescă în Catedrala arhiepiscopală din Constanța. — A făcut parte din soborul slujitor care, sub protia P. F. Părinte Teoctist, Patriarhul României, a oficiat slujba înmormântării arhiepiscopului Lucian Florea.
- **4 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a săvârșit slujba de sfințire a monumentului eroilor din localitatea Rod, prot. Săliște. — A însoțit pe dl. Ion Iliescu, Președintele României, în vizita oficială efectuată în localitățile Rod, Tilișca și Săliște din Mărginimea Sibiului. — Seara a oficiat, în biserica din Tălmăcel, cununia tânărului teolog Nicolae Popa cu Iuliana, din Chișinău.
- **5 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în biserica mare din Rășinari rostind cuvânt de învățătură. Teologul Marius Corlean a fost hirotonit întru diacon. — Cu prilejul împlinirii a 800 de ani de atestare a localității, P. S. Sa a primit titlul de „cetățean de onoare”.
- **7 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a săvârșit slujba Vecerniei la Mănăstirea Rășinari și a tuns în călugărie pe monahul Chesarie Pondroș, viețuitor al mănăstirii.
- **8 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă la Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” de la Măgura - Jina, prot. Săliște, rostind cuvânt de învățătură.
- **10 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a primit o delegație de credincioși germani din Regensburg, conduși de monseniorul Nikolaus Wyrvoll.
- **11 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană din Sibiu. — Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- **12 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în biserica parohială din loc. Bucium, prot. Făgăraș, rostind cuvânt de învățătură. — Diaconul Marius Corlean a fost hirotonit întru preot pe seama acestei parohii, iar seminaristul Alin Lazăr Zăgrean, întru diacon. — Seara, a slujit și a predicat la slujba Vecerniei, la Mănăstirea Bucium.
- **14 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în biserica „Sf. Nicolae” din Benești, protopopiatul Agnita, hirotonind întru preot pe seama acesteia pe diaconul Alin Lazăr Zăgrean, iar întru diacon, pe monahul Chesarie Pondroș.
- **15 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a primit un grup de 12 pastori luterani din Germania aflați în vizită la Sibiu. — A săvârșit în Capela slujba de Te-Deum cu prilejul începerii cursurilor preoțesti și a cursurilor de asimilare a cântăreților bisericesci. — A slujit Vecernia în Catedrală.
- **19 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă la mănăstirea „Toți Sfinții” din Rășinari, hirotonind întru ieromonah pe seama acesteia pe ierodiaconul Chesarie.
- **20—21 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a săvârșit slujba de Te-Deum cu prilejul deschiderii anului școlar la Seminarile Teo-

logice din Brașov și Făgăraș, rostind cuvânt de învățătură elevilor seminariști.

- **22 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a primit pe Stephen Platt, preot ortodox, directorul Societății Sf. Alban și Sf. Sergiu din Oxford, însoțit de rev. Geoff Kimber. — Seara a slujit Vecernia în Capela mitropolitană împreună cu cântăreții bisericesci - rostindu-le cuvânt de învățătură.
- **26 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în parohia Râu Sadului, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învățătură (pr. paroh Adrian Drăgușin).
- **27 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a făcut parte din soborul de arhierie care, sub protia I.P.S. Teofan, mitropolitul Olteniei, a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă la Râmnicu-Vâlcea cu prilejul zilei Sf. Ierarh martir Antim Ivireanul.
- **29 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a vizitat Asociația medical-creștină „Christiana” aflată sub îndrumarea Arhiepiscopiei Sibiului. — Seara a slujit Vecernia și Acatistul Mântuitorului în Catedrală și a conferit d-lui Ec. Ioan Mețiu din Sibiu, distincția „Crucea Patriarhală pentru mirenii” oferită de P. F. Teoctist, Patriarhul României.
- **30 SEPTEMBRIE 2004** — P. S. Sa a făcut o vizită la Seminarul Teologic din Brașov. — A făcut o vizită protocolară d-lui George Scripcaru, primarul orașului Brașov.

Arhid. VASILE AVRAM

Semnal

În ultimii ani, Consiliul Ecumenic a trecut printr-o perioadă de criză, existând temeri că s-a îndepărtat de adevărata sa menire, care este refacerea unității creștine primare. Un semnal al acestei crize îl reprezintă refuzul unor Biserici ortodoxe de a trimite delegați la întrunirile C.E.B.-ului. Se încearcă o reasezare a lucrurilor și o sporire a încrederii Bisericii membre cum că C.E.B. a rămas fidel idealurilor sale, care izvorăsc din Evanghelie.

Inaugurat în 1948, la Amsterdam, în Olanda, Consiliul Ecumenic al Bisericilor (C.E.B.), este o grupare a 342 de Biserici din mai mult de 120 de țări, de pe toate continentele și își are sediul la Geneva. Pe lângă protestanți, au aderat la Consiliul Ecumenic și cele mai mari Biserici de tradiție ortodoxă (la New-Delhi, în 1961).

Cu toate că Biserica romano-catolică nu este membră a C.E.B., ea cooperează strâns cu această organizație intercreștină.

Abonamentul pe un an: 125 000 lei. Cont nr. 2511.1-61 1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2511.1-61.15/U.S.D.; cont Euro 2511.1 - 61.34/EUR) sau echivalentul în altă valută. Banca Comercială Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1.